

НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ,

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ 9-ї ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
присвяченої 100-річчю запровадження державної служби
та 10-річчю заснування кафедри
державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету**

Херсон – 2018

Херсонська обласна державна адміністрація
Херсонська обласна рада
Херсонська міська рада
Міжрегіональне управління Нацдержслужби
в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях,
Автономній Республіці Крим та м. Севастополі
Херсонське регіональне відділення Асоціації міст України
Херсонський національний технічний університет

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ 9-ї ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
присвяченої 100-річчю запровадження державної служби
та 10-річчю заснування кафедри
державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету

Херсон – 2018

ББК 66.3 (4Укр.)
УДК 352

Д 362

Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи: збірник матеріалів 9-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції / за наук. ред. проф. Ю. М. Бардачова, І. П. Лопушинського, Р. М. Плюща. – Херсон: ХНТУ, 2018. – 136 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Херсонського національного технічного університету
(протокол № 2 від 30 жовтня 2018 року)

Збірник сформовано з матеріалів 9-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції «Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи», що відбулася в дистанційному форматі 19 жовтня 2018 року на базі Херсонського національного технічного університету.

На конференції проаналізовано сучасний стан у сфері державної політики щодо місцевого самоврядування, функціонування органів місцевого самоврядування, особливості сучасних механізмів реформування представницьких органів влади, формування управлінських якостей менеджера в місцевому самоврядуванні та підготовки посадових осіб органів місцевого самоврядування і депутатів місцевих рад.

Видання розраховано на наукових працівників, викладачів і слухачів магістратур за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» закладів вищої освіти, працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також політологів, політичних діячів і партійних активістів.

ББК 66.3 (4 Укр.)

© Колектив авторів, 2018

© Херсонський національний
технічний університет, 2018

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

Бардачов Юрій Миколайович – ректор Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, *голова оргкомітету*.

Лопушинський Іван Петрович – завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України, *заступник голови оргкомітету*.

Плющ Руслан Миколайович – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент, *секретар оргкомітету*.

Білорусов Сергій Георгійович – директор Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій, кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Демченко Володимир Миколайович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат філологічних наук, доцент.

Дурман Микола Олександрович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Дурман Олена Леонідівна – старший викладач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, магістр державного управління.

Казюк Яніна Мирославівна – професор кафедри економічної політики та врядування Національної академії державного управління при Президентові України, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), доктор наук з державного управління, доцент.

Клюцевський Володимир Іванович – керівник апарату Херсонської обласної державної адміністрації, магістр державного управління.

Коваленко Микола Андрійович – професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Херсонського національного технічного університету, доктор економічних наук, професор.

Криницький Євген Анатолійович – директор Департаменту освіти, науки та молоді Херсонської обласної державної адміністрації, депутат Херсонської обласної ради.

Малахова Тетяна В'ячеславівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Миколаєнко Володимир Васильович – Херсонський міський голова, голова Херсонського регіонального відділення Асоціації міст України, магістр з державної служби.

Оленковська Лариса Павлівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент,

виконавчий директор Херсонського регіонального відділення Асоціації міст України.

Половцев Олег Валентинович – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор.

Попович Наталя Григорівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Проніна Оксана Володимирівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Розов Юрій Георгійович – перший проректор Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Савіна Галина Григорівна – проректор Херсонського національного технічного університету з наукової роботи, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Семенченко Федір Григорович – завідувач кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, доктор політичних наук, професор.

Софієнко Альона Володимирівна – декан факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Топалова Ельзара Халілівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування, координатор магістратури

публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Філіпова Вікторія Дмитрівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Янас Оксана Миколаївна – заступник начальника Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі.

З М І С Т

БАРДАЧОВ Ю.М., ЛОПУШИНСЬКИЙ І.П., ПЛЮЩ Р.М. ЩОРІЧНЕ ПОСЛАННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ «ПРО ВНУТРІШНЄ ТА ЗОВНІШНЄ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ В 2018 РОЦІ» ПРО РЕФОРМУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ.....	12
БЄЛІКОВ К.А. СУЧАСНІ ВИКЛИКИ У СФЕРІ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ВЕЛИКОГО ПРОМИСЛОВОГО МІСТА	21
БІЛОРУСОВ С.Г. СТРАТЕГІЯ ЩОДО НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЛЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД .	25
БІЛОРУСОВ С.Г. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СТИЛЮ РОБОТИ ФАХІВЦЯ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	29
ВАТУЛЯ Ю.О., СКАВІНСЬКА А.В. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ.	32
ВОРОНА П.В., КУЦЕНКО В.В. ЩОДО ІНСТИТУЦІЙНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЄС.....	36
ГАНЦЮК Т.Д. МОРФОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ.....	40

ДЕМЧЕНКО В.М. МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ: ЯВИЩЕ ПЕРЕМИКАННЯ МОВНОГО КОДУ.....	44
ДУРМАН М.О. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ ФОРУМУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ «ПІВДЕННА МРІЯ» В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПІВДЕННИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	48
ДУРМАН М.О., КЛЮЦЕВСЬКИЙ В.І. ПРО ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	51
ДУРМАН О.Л., ПОЛОСЬМАК К.О. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ МІСЦЕВОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	58
КІЦАК І.Б. ПЕРСОНАЛ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВСТУПУ НА ПОСАДИ.....	61
КЛЮЦЕВСЬКИЙ В.І. МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ...	65
КОВНІР О.І. ЩОРІЧНЕ ПОСЛАННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ «ПРО ВНУТРІШНЄ ТА ЗОВНІШНЄ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ В 2018 РОЦІ» ПРО РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРЕНДІВ.....	71
ЛОПУШИНСЬКА І.В. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ АРХІВНОЇ СПРАВИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	78

МАКАРУК О.В. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОДАТКОВОГО БОРГУ	81
МАРТИНЕНКО В.Ф. ОПТИМІЗАЦІЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МІЖ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	84
МОЛОДЦОВ О.В. РЕФОРМА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ АСИМЕТРИЧНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	88
НАБОКА С. І. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ	91
ПОЛОСЬМАК К.О. СТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС.....	95
ПРОНІНА О.В. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ	99
ПРОНІНА О.В., МОЛНАР Н.В. ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	105
РОМАНОВСЬКИЙ О.О. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПАРАДИГМИ	110
СМАЧИЛО С.М. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	111
СИСОЄНКО І.А., КАРЛЮКА Д.О. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ НА РІВНІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	116

ТОЦЬКА Н.Л. МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ.....	118
ФІЛІПОВА В.Д., ТОХТАРОВА І.М. ДО ПИТАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ В СФЕРІ ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ	122
ФІЛІПОВА В.Д., ФІЛІПОВА В.В. ДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА АРМІЇ.....	125
РЕКОМЕНДАЦІЇ КОНФЕРЕНЦІЇ	129
ПЕРЕЛІК АВТОРІВ	132

ДОПОВІДІ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ

Бардачов Ю.М., Лопушинський І.П., Плющ Р.М.
**ЩОРІЧНЕ ПОСЛАННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ДО ВЕРХОВНОЇ
РАДИ УКРАЇНИ «ПРО ВНУТРІШНЄ ТА ЗОВНІШНЄ СТАНОВИЩЕ
УКРАЇНИ В 2018 РОЦІ» ПРО РЕФОРМУ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО
УСТРОЮ**

Як відомо, Президент України Петро Порошенко 20 вересня 2018 року виступив із черговим Щорічним посланням до Верховної Ради України.

Серед пріоритетних завдань Української держави на найближчу перспективу Глава держави назвав реформу місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою.

Як зазначається в Посланні [1], за період з 2014 р. в Україні відбулися великі зрушення в бік модернізації підходу до державного управління територіями, спрямовані на зміцнення розвитку України, підвищення якості життя й добробуту населення, розбудову держави. У цьому зв'язку Президент наголосив, що для продовження руху в напрямку реформ потрібно інституційно закріпити позитивні досягнення, забезпечити в країні наявність умов для успішної децентралізації і надалі розвивати культуру спроможності та відданості реформі.

На думку Глави держави [1], далі ефективно впровадження комплексної реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади вимагає виконання таких кроків:

- формування конституційної основи для поглиблення зазначеної реформи шляхом внесення змін до Конституції України щодо

децентралізації влади. Необхідно відновити роботу над законопроектом про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади, яким має бути сформована конституційна основа для створення та дальшого функціонування нової системи територіальної організації влади та системи адміністративно-територіального устрою України;

- ухвалення базового законодавства щодо нової системи адміністративно-територіального устрою. Даліше успішне реформування територіальних громад як елементів базового рівня територіального управління має відбуватись у контексті системної реформи адміністративно-територіального устрою. 2018 р. до Верховної Ради внесено урядовий законопроект, що визначає засади адміністративно-територіального устрою України, порядок утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць тощо [2].

Зокрема, у законопроекті [2] визначаються основні принципи адміністративно-територіального устрою та механізми внесення змін до нього. Цей документ було підтримано ключовими стейкхолдерами впровадження реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади. Завершення процесу об'єднання територіальних громад, проведення чергових місцевих виборів має кореспондувати із формуванням нової системи адміністративно-територіального устрою, реформуванням територіальної організації влади на субрегіональному (районному) рівні, синхронізацією цього процесу з упровадженням освітньої, медичної та інших секторальних реформ;

- пришвидщення об'єднання територіальних громад виключно згідно із перспективними планами формування територіальних громад областей та вимогами Методики формування спроможних територіальних громад [3].

В Аналітичній доповіді [1] зазначається, що найближчим часом слід завершити роботу над доопрацюванням перспективних планів формування територіальних громад областей та затвердити їх в остаточній редакції. При внесенні змін до перспективних планів формування територіальних громад областей треба враховувати особливості впровадження освітньої, медичної та інших секторальних реформ.

На підставі консультацій із представницькими органами місцевого самоврядування територіальних громад міст обласного значення та суміжних сільських, селищних громад слід передбачити в перспективних планах формування територій громад областей можливість приєднання територіальних громад до міст обласного значення. У Методиці формування спроможних територіальних громад [3] потрібно визначити критерій щодо чисельності населення, яким має відповідати ОТГ. Забезпечити далі об'єднання територіальних громад лише відповідно до перспективних планів територіальних громад областей та Методики формування спроможних територіальних громад [3];

- встановлення граничного терміну завершення етапу добровільного об'єднання територіальних громад. Зокрема, потрібно внести зміни до прикінцевих положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [6], додавши до нього положення щодо граничного терміну завершення добровільного об'єднання територіальних громад, яке має відбутися до чергових місцевих виборів (27 жовтня 2020 року – *авт.*). Потребує розроблення та ухвалення законопроекту про об'єднання в адміністративному порядку відповідно до форматів, затверджених перспективними планами формування територій громад областей, тих територіальних громад, які не об'єдналися в добровільному порядку;

- формування законодавчої основи створення та функціонування міських агломерацій. У Верховній Раді України 17 липня 2018 року зареєстровано проект Закону про міські агломерації, що передбачає запровадження нової спрощеної форми співробітництва територіальних громад навколо міста – центру агломерації.

Цей документ у разі його ухвалення стане потужним імпульсом для розвитку як міст, так і суміжних сільських та селищних територій. Важливість законопроекту зумовлена також тим, що затягування процесу ухвалення Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення» [4] призвело до того, що низка міст обласного значення оточені вже утвореними ОТГ та не мають перспектив до приєднання суміжних сільських, селищних територіальних громад. Надання можливості створення міських агломерацій навколо таких міст стане альтернативою утворенню ОТГ на базі міст обласного значення;

- удосконалення правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування. Ухвалення проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [5] є важливим кроком на шляху до реформування місцевого самоврядування. Цей Закон дозволить органам місцевого самоврядування формувати професійний сталий склад працівників з належними умовами оплати праці та забезпечить конкурентоспроможність служби в органах місцевого самоврядування;
- удосконалення правового регулювання статусу старости села, селища в частині покладення обов'язків старости до обрання його на перших виборах та в разі його відсутності. Зокрема, потрібно внести зміни до

частини третьої Прикінцевих положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [6] та передбачити можливість покладення обов'язків старости на секретаря сільської, селищної ради територіальної громади, що ввійшла до складу ОТГ, у разі, якщо особа, котра здійснювала повноваження сільського, селищного голови відповідної територіальної громади до об'єднання, не може за законодавством або відмовляється виконувати обов'язки старости. Передбачити в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [7] правовий механізм заміщення старости (виконання його повноважень) у разі його відсутності іншою посадовою особою місцевого самоврядування, яка є членом виконавчого комітету ради ОТГ;

- унормування питання розподілу і виконання повноважень між районними радами, районними державними адміністраціями та сільськими, селищними, міськими радами ОТГ у районах, територія яких переважно охоплена створеними ОТГ, а також правових підстав та механізму припинення повноважень районних рад у тих районах, територія яких повністю охоплена ОТГ;
- створення правового механізму розподілу майна спільної власності територіальних громад району між кількома ОТГ, утвореними в межах одного району. Необхідно доповнити частину третю статті 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [6] положенням, у якому визначити механізм розподілу майна спільної власності територіальних громад району між кількома ОТГ, утвореними в межах одного району;
- урегулювання проблем практичного застосування положень законодавства щодо добровільного приєднання територіальних громад.

Необхідно усунути протиріччя вищезазначеного Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [6] щодо ініціювання добровільного приєднання (частина третя статті 8-1 та частина перша статті 5 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»), визначивши, що ініціювати добровільне приєднання можуть лише визначені законом суб'єкти ініціювання сільської, селищної територіальної громади, що бажає приєднатися. У Законі України «Про місцеві вибори»[8] передбачити можливість проведення додаткових виборів депутатів при приєднанні сільської, селищної територіальної громади до міської ОТГ;

- посилення методичної, експертної та ресурсної підтримки створення й розвитку об'єднаних територіальних громад. Потрібне встановлення чіткої координації та налагодження взаємодії між обласними державними адміністраціями, усіма всеукраїнськими асоціаціями ОМС, проектами міжнародної технічної допомоги (МТД), іншими організаціями та окремими експертами, які беруть участь у впровадженні реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади, надають методичну, експертну та ресурсну підтримку ОТГ. Потребує посилення робота щодо допомоги ОТГ у формуванні стратегій розвитку, інвестиційних паспортів, проектів, що можуть фінансуватися з коштів ДФРР, субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ та інших джерел.

Виявлені проблеми у сфері дотримання прав територіальних громад довели, що розв'язання вищенаведених соціально-економічних та управлінських питань потребує здійснення в Україні низки першочергових заходів, як-от:

- забезпечення правової визначеності цивільно-правового статусу та правосуб'єктності територіальних громад в Україні з урахуванням досвіду розвинених країн;

- проведення суцільної інвентаризації комунального майна, насамперед земельних ресурсів; інтенсифікації наповнення Єдиного державного реєстру речових прав на нерухоме майно з виокремленням розділів публічної власності, Публічної кадастрової карти України, публічних реєстрів комунальної власності на офіційних сайтах органів місцевого самоврядування та прозорого доступу до цієї інформації членів територіальних громад;
- удосконалення обліку та контролю за цільовим використанням земельних ресурсів в Україні, особливо земель сільськогосподарського призначення, посилення відповідальності за нецільове їх використання, залучення територіальних громад до інвентаризації, моніторингу та контролю за їх обігом;
- здійснення Держгеокадастром перевірки використання особливо цінних земельних ресурсів, невідкладне забезпечення Кабінетом Міністрів України створення порядку розроблення проектів землеустрою особливо цінних земель;
- завершення процесу розмежування земель державної та комунальної форми власності з відповідним юридичним оформленням права власності територіальних громад на комунальні землі;
- забезпечення Верховною Радою України розгляду та ухвалення законопроектів, що утверджують механізми прямої демократії в системі місцевого самоврядування, серед яких пріоритетним повинен стати розгляд законопроектів щодо механізмів безпосередньої участі членів територіальних громад у місцевому самоврядуванні через місцеві референдуми, загальні збори громадян, місцеві ініціативи, петиції, громадські слухання, органи самоорганізації населення, інструменти електронного урядування та ін. За сприяння Мінрегіону, державних та районних адміністрацій, органів місцевого самоврядування слід

активізувати розроблення й ухвалення статутів територіальних громад з конкретизацією в них порядку реалізації права на участь членів територіальних громад права на місцеве самоврядування, зокрема місцеві ініціативи, збори громадян за місцем проживання, громадських слухань та ін.;

- на виконання вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» потрібно започаткувати процес формування та ведення реєстрів територіальних громад для чіткого обліку їх членів, розроблення нормативно-методичних рекомендацій щодо ведення цих реєстрів;
- у процесі реформи адміністративно-територіального устрою України запровадити уніфіковані, чіткі порядки створення, реорганізації та ліквідації навчально-виховних закладів, медичних, лікувальних, рекреаційних та інших закладів соціальної та гуманітарної інфраструктури, запобігати необґрунтованій їх ліквідації;
- запровадження Єдиного державного реєстру містобудівної документації з повним її обліком та публічним доступом членів територіальних громад до цього реєстру, зокрема генеральних планів, планів зонувань територій, детальних планів територій;
- забезпечення розроблення та ухвалення Кабінетом Міністрів України нормативно-правових актів, якими необхідно визначити переліки курортних населених пунктів, порядок та режими їх використання. До ухвалення зазначених нормативно-правових актів слід накласти мораторій на відведення або зміну цільового призначення земель на території курортних населених пунктів, які мали такий статус згідно із скасованою постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження

переліку населених пунктів, віднесених до курортних» від 28 грудня 1996 р. № 1576;

- прискорення процесу просторового планування розвитку територіальних громад з урахуванням нормативних вимог забезпечення соціальних, економічних та культурних прав громадян, насамперед на дошкільну, шкільну, позашкільну освіту, права на медичне обслуговування, на доступ до соціальної інфраструктури тощо.

Отже, реалізація поставлених у Щорічному посланні Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році» завдань сприятиме дальшому просуванню України на шляху децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування, забезпечить реалізацію євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень нашої держави, зрештою – належний рівень життя українців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аналітична доповідь до Щорічного послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_FIN_AL%20\(2\)\(1\).pdf](http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_FIN_AL%20(2)(1).pdf)
2. Проект Закону про засади адміністративно-територіального устрою України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63508
3. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 08 квітня 2015 р. № 214 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-п>

4. Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення: Закон України від 03 квітня 2018 р. № 2379-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2379-19/paran2#n2>
5. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64016
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19/page2>
7. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/print1513150328432143>
8. Про місцеві вибори: Закон України від 14 липня 2015 року № 595-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/595-19/print1513608950553731>

Беліков К.А.

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ У СФЕРІ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ СЛУЖБИ В
ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ВЕЛИКОГО
ПРОМИСЛОВОГО МІСТА**

У сучасних умовах регіоналізації економіки та урбанізації суспільного простору все більшої актуальності набувають питання, пов'язані з розвитком міст як центрів, де зосереджується основний

трудоий, інтелектуальний, фінансовий, інноваційний потенціал регіонів. Ефективне використання наявного потенціалу міста, підвищення його інвестиційної привабливості, забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку міста та створення умов для підвищення якості життя місцевого населення – такі основні стратегічні цілі діяльності органів місцевого самоврядування. Для досягнення зазначених цілей необхідною умовою є наявність високопрофесійних кадрів у складі органів місцевого самоврядування, які не лише усвідомлюють поставлені перед ними завдання, але й мають здатність їх ефективно вирішувати. Слід зазначити, що шляхи досягнення стратегічних цілей для кожного міста є різними, оскільки самі міста відрізняються одне від одного за низкою параметрів (площа, географічне розташування, чисельність населення, рівень економічного розвитку, адміністративний статус, наявність чи відсутність тих чи інших ресурсів тощо).

У нашій роботі увагу буде зосереджено на великих промислових містах. Під цим поняттям розуміємо населені пункти, населення яких нараховує понад 250 тис. осіб, та які за своєю спеціалізацією належать до промислових центрів, виконують економічну, соціальну, екологічну, інфраструктурну функції з метою забезпечення високої якості життя місцевих жителів шляхом створення нових та нарощення наявних конкурентних переваг.

Акцентуючи увагу на тому, що основною метою функціонування міста повинно бути забезпечення високої якості життя місцевого населення, зауважимо, що великі промислові міста мають свої специфічні проблеми в її досягненні. Насамперед, це екологічні проблеми, що, своєю чергою, спричиняють проблеми демографічні, епідеміологічні, санітарні та ін., а отже, потребують особливого підходу, перш за все, у сфері формування соціального захисту населення.

Останнім часом популярності набирає концепція «Smart city» або «розумного міста», що виражає прагнення до поєднання сучасних підходів до розвитку міст (забезпечення сталого розвитку, розвиток демократії, переорієнтацію на розвиток людського та соціального капіталу) на основі можливостей сучасних електронних технологій [1, с. 776]. Положення цієї концепції відповідають традиційним теоріям розвитку міст та базуються на принципах регіональної конкурентоспроможності, розвинутого транспорту та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), економіки, природних ресурсів, людського та соціального капіталу, якості життя, а також, участі громадян в управлінні містами.

Отже, завдяки впровадженню комплексу різноманітних технологій у межах «розумного міста» можна вирішити назрілі проблеми і забезпечити більш ефективне функціонування сучасних великих промислових міст відповідно до потреб їхніх жителів.

Упровадження принципів «розумного міста» викликає потребу професіоналізації посадових осіб місцевого самоврядування великих промислових міст з урахуванням специфічності, новизни та значної складності необхідних для цього знань та навичок.

Таким чином, професіоналізація служби в органах місцевого самоврядування великих промислових міст, з огляду на потребу впровадження концепції «розумного міста», може розглядатися як одне з першочергових завдань.

Професіоналізація, зазвичай, розглядається як явище, процес або форма. Зокрема, для нашого дослідження більш доречним є підхід, який розглядає професіоналізацію як процес, що передбачає багатосходовий хід розвитку здатності особи виконувати подібні роботи шляхом набуття нею певної кваліфікації через оволодіння (у т.ч. самостійно) знаннями і навичками [3]. Згідно з цим підходом формується інфраструктура

професіоналізації людської діяльності, до якої передусім належать: розвиток системи професійної орієнтації, мережа професійних навчальних закладів, формування професійних спільнот спеціалістів, усталення професійних традицій, норм, стандартів тощо. Найважливішим серед інститутів професіоналізації цього виду служби визначається система професійної підготовки та післядипломної освіти.

Отже, запропоноване відокремлення великих промислових міст дозволило відокремити ці адміністративно-територіальні одиниці від інших типів міст та зазначити властиві їм специфічні проблеми. Упровадження концепції «розумного міста» сприятиме ефективному подоланню зазначених проблем. Успішне впровадження принципів «розумного міста» вимагає специфічної підготовки від працівників органах місцевого самоврядування великих промислових міст, а отже, підвищення їхньої професіоналізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Поліщук В.Г. Активізація сталого розвитку міст на основі сучасних технологій у системі Smart city / В.Г. Поліщук, Л.В. Богун // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 8. – С. 776 –780.
2. Касич А.О. Інноваційна технологія «Smart city» як механізм покращення рівня життя в сучасному місті / А.О. Касич, Р.М. Федоряк, А.П. Собяніна // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2017. – Вип. 27, Ч. 1. – С. 50 – 54.
3. Краснопорова, С. Професіоналізація служби в органах місцевого самоврядування в світі доктрини нового публічного управління / С. Краснопорова // Державне будівництво – 2009. – № 2 – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2009-2/doc/3/01.pdf>

Білуросов С.Г.

СТРАТЕГІЯ ЩОДО НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЛЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД

До реформ державного управління та децентралізації влади в Україні належить і реформування системи професійного навчання посадових осіб органів місцевого самоврядування. Тому з метою визначення послідовності та пріоритетів забезпечення неперервності, обов'язковості, плановості професійного навчання й було ухвалено Концепцію реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих держадміністрацій, їхніх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад [1].

Зазначена Концепція, що має трансформуватися в постанову Кабінету Міністрів України, у тому числі, передбачити:

- створення інтегрованої системи управління людськими ресурсами, що відбиватиме результати професійного розвитку та проходження професійного навчання;
- затвердження професійних стандартів державної служби та служби в органах місцевого самоврядування на основі компетентнісного підходу за участю зацікавлених сторін;
- розроблення та впровадження галузевої рамки кваліфікації з урахуванням Національної рамки кваліфікації;
- розвиток ринку освітніх послуг на засадах прозорості та добросовісної конкуренції із створенням відповідної системи моніторингу та оцінки якості освітніх послуг;
- забезпечення професійного навчання, у тому числі, підвищення кваліфікації, зокрема в галузі знань 28 «Публічне управління та

адміністрування», у встановленому законодавством порядку в закладах вищої освіти (ЗВО), установах, організаціях незалежно від форми власності, що мають право надавати освітні послуги;

- запровадження механізму співпраці органів публічної влади;
- розроблення та забезпечення умов та порядку акредитації професійних та інших програм;
- розроблення та впровадження порядку визнання результатів навчання.

У контексті зазначених пріоритетів Херсонський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації проводить фахові дослідження з питань формування сучасних підходів до регіональної кадрової політики розвитку людського капіталу в Херсонській області, у тому числі щодо професійного навчання кадрів. Запропонована власна модель підвищення рівня конкурентоспроможності Центру, що була презентована на засіданні постійної комісії Вченої ради Національної академії державного управління при Президентіві України з координації надання методичної допомоги регіональним та галузевим закладам підвищення кваліфікації впродовж 2018 року.

Центр, крім того, узяв участь у розробленні Стратегії діяльності центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації на 2018-2025 роки, складовими якої є інтеграція до системи публічного адміністрування та надання підтримки у сфері публічного адміністрування, а також пріоритети діяльності органів місцевого самоврядування та формування експертного середовища з фахівців, залучених до роботи Центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації в процесах децентралізації.

З метою поліпшення спроможності системи освіти у сфері публічного управління в березні 2018 року Центр став співзасновником Консорціуму,

підписавши Угоду з Малопольською школою публічного адміністрування Краківського економічного університету в межах проекту DOBRE.

Професійний розвиток посадовців має бути неперервним, свідомим, цілеспрямованим процесом особистісного та професійного зростання та базуватися на інтеграції знань, умінь і компетентностей. Посадові особи органів місцевого самоврядування в своїй діяльності повинні надавати перевагу особистісному самовдосконаленню та фахово-пізнавальній компетентностям, а також участі у фахових тренінгах.

Центром відпрацьовано сучасну схему організації взаємодії з органами місцевого самоврядування, у тому числі з об'єднаними територіальними громадами, та управління навчальним процесом із урахуванням процесів децентралізації влади і перерозподілом повноважень на користь місцевого самоврядування.

Відповідно, поточного, 2018 року, на базі Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації було проведено дослідження серед посадових осіб місцевого самоврядування щодо складових професійного кар'єрного розвитку (рис. 1).

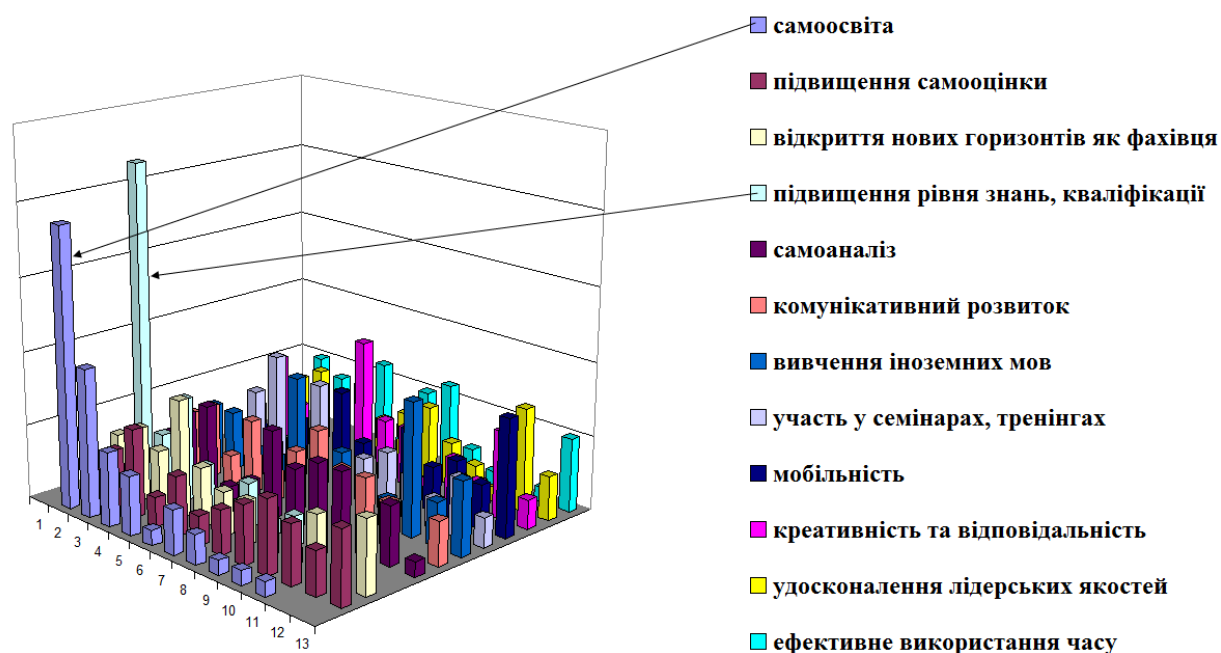

Рис. 1 – Складові професійного кар’єрного розвитку посадових осіб органів місцевого самоврядування

Опитування дає такі результати: підвищення рівня знань, кваліфікації та самоосвіта – є головними пріоритетами для дальшого зростання фахівців, їхньої результативної діяльності.

Наразі формується ринок конкурентних освітніх послуг з професійного навчання, створюється дієвий механізм співпраці різних суб’єктів професійного навчання. На 2019-2020 роки Центром передбачається налагодження повноцінної і ефективної системи навчання, забезпечення функціонування власної WEB-платформи та налагодження ефективної комунікації замовників від органів місцевого самоврядування та Центру як надавача освітніх послуг з підвищення кваліфікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про схвалення Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх

перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 грудня 2017 року № 974-р – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>

Білорусов С.Г.

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СТИЛЮ РОБОТИ ФАХІВЦЯ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Належний професійний рівень службовців органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів є необхідною передумовою ефективного виконання завдань та повноважень місцевого самоврядування. Від ефективності діяльності посадових осіб залежать умови життя мешканців конкретної територіальної громади.

Умови служби співробітників органів місцевої влади повинні дозволяти добір висококваліфікованого персоналу з урахуванням особистих якостей та компетентностей. Для цього забезпечуються належні можливості професійної підготовки, винагороди та просування по службі. Усе це свідчить про те вагоме значення, якого набувають питання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації посадовців для забезпечення сталого місцевого і регіонального розвитку, поліпшення якості адміністративних та соціальних послуг, що надаються громадянам [1].

Сьогодні ставить нові вимоги до вміння бачити проблемні питання, аналізувати ситуації, віднаходити рішення, передбачати наслідки реалізації задуманого, володіти низкою фахових умінь для вирішення більшої частини суспільних справ. Тому вимоги до особистості фахівця в час змін є,

безперечно, високими в умовах збільшення масштабу діяльності, а професійне публічне управління є основою функціонування місцевої влади в будь-якій демократичній державі.

На сучасному етапі реформування місцевого самоврядування відбуваються зміни в професійній діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування, діяльність яких зорієнтовано на створення умов соціально-економічного і культурного розвитку територіальної громади. Реалізація реформ місцевого самоврядування потребує також і професіоналізації корпусу посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Розширення функціональних завдань і обов'язків посадових осіб місцевого самоврядування актуалізує професійно компетентне виконання покладених на посадовців обов'язків. Робота посадових осіб повинна бути соціально продуктивною і відповідати очікуванням громадян. Ефективний керівник у системі місцевого самоврядування повинен володіти певними знаннями, уміннями та навичками, потрібними для виконання службових обов'язків на високому професійному рівні. Саме тому будь-яка спільна справа передбачає спілкування, взаємодію учасників і зворотню комунікацію як необхідні засоби забезпечення її ефективності. Публічні службовці повинні запобігати виникненню конфліктів у колективі, виконувати свої посадові обов'язки чесно і неупереджено.

Поточного, 2018 року, Центр зробив опитування щодо пріоритетності організаційної складової стилю роботи, які, на думку респондентів, мають місце в управлінській структурі, де вони працюють. Результати аналізу такі: посадові особи у своїй діяльності надають перевагу досяжній організаційній складовій роботи 20%, схвалювальній – 13% та груповій - 15%, а опозиційній, владній та підлеглий – відповідно 0%, 3% та 4% (рис. 1).

Ефективне управління сприяє стабільності і порядку, розв'язанню різноманітних питань, має спиратися на сприятливий психологічний клімат в органах місцевого самоврядування, готовності кожного співробітника швидко включатись у виконання складного завдання.

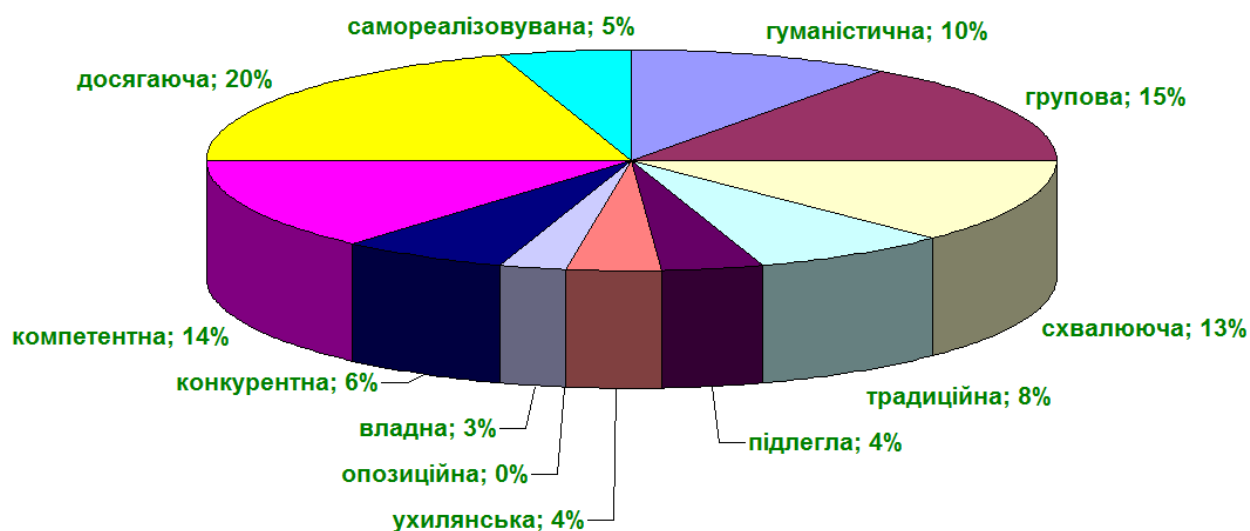

Рис. 1 Вагомість складових стилю роботи

Якщо керівник уміє ставити завдання, визначати засоби досягнення мети і методи контролю, управляти думкою колективу, мотивувати працівників на повноцінну роботу та досягати високих результатів, тоді колектив працює як злагоджений механізм та єдина команда.

У межах регіонального замовлення Центр і далі планує продовжити практику з удосконалення проведення тематичних семінарів та тренінгів для закріплення нових знань та навичок для посадових осіб органів місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білорусов С.Г. Реалізація стратегії державної кадрової політики України щодо підготовки посадових осіб місцевого самоврядування // Державна

політика щодо кадрового забезпечення місцевого самоврядування // Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р.М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016 – С. 501-545.

Ватуля Ю.О., Скавінська А.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ.

У законопроекті Верховної Ради України від 7 листопада 2017 р. (реєстр. № 3112-1), що був ухвалений у першому читанні, пропонується встановити єдині виборчі правила для виборів усіх видів та рівнів, а також виборчі системи для різних категорій загальнонаціональних та місцевих виборів.

Зокрема, згідно із законопроектом місцеві ради, крім рад громад, у яких проживає менше 90 тис. виборців, мають обиратися за пропорційною виборчою системою з відкритими виборчими списками.

Водночас вади і прорахунки виборчої системи можуть призвести до формування неефективних, корумпованих органів місцевої влади, що своїми діями посилюватимуть соціальну напруженість та підриватимуть довіру до держави. У той же час задля попередження таких ризиків при ухваленні нового виборчого законодавства потрібно врахувати вимоги забезпечення прозорості та змагальності.

Ефективна модель системи виборів депутатів місцевих рад нових територіальних громад повинна включати а) уніфікацію системи виборів місцевих рад територіальних громад різних категорій; б) представництво інтересів різних груп населення, включаючи мешканців окремих населених пунктів, що входять до складу об'єднаних територіальних громад;

в) оптимізацію формування депутатського корпусу та забезпечення взаємодії із виконавчими органами місцевих рад; г) забезпечення можливості впливу виборців на відбір кандидатів у депутати; д) забезпечення прозорості конкуренції між кандидатами; е) запобігання політичній корупції і незаконному адміністративному втручанню у виборчий процес; ж) посилення контролю виборців за перебігом виборів, починаючи від етапу підготовки і закінчуючи оголошенням результатів.

Установлено, чим більшим за чисельністю населення є місто, у якому знаходиться адміністративний центр об'єднаної територіальної громади, тим більш компактним розташуванням населених пунктів характеризується така громада.

Таким чином, на місцевому рівні важливим є представництво громадян, об'єднаних спільною територією проживання, особливо в разі включення в об'єднану територіальну громаду кількох населених пунктів, розташованих на значній відстані.

Отже, необхідно передбачити створення територіальних виборчих округів, межі яких приблизно охоплювали б території населених пунктів, що входять до складу об'єднаної територіальної громади.

Тут найбільш ефективною виглядає система одномандатних виборчих округів, але за умови дотримання при встановленні їх кількості принципу пропорційності з погляду кількості виборців у населених пунктах.

Слід також зауважити, що варто наблизити систему виборів депутатів місцевих рад до системи виборів голови територіальної громади. З цієї позиції також ефективним виглядає запровадження мажоритарної системи виборів місцевих рад територіальних громад.

Відомо, що мажоритарна система відносної більшості на виборах в Україні зазвичай сприяла тим кандидатам, які спиралися на значні фінансові ресурси та сприяння з боку органів місцевої виконавчої влади.

З іншого боку, різновид пропорційної виборчої системи з відкритими виборчими списками, що нині застосовується на виборах обласних, районних та міських рад, дещо підвищує конкурентну перевагу партійних організацій, які можуть бути відносно незалежними від місцевої влади.

Проте така виборча система істотно обмежує цілеспрямований вплив виборців на перспективи обрання окремих кандидатів, оскільки виборець при голосуванні за партію автоматично підтримує лише одного кандидата, прикріпленого до конкретного виборчого округу.

Такі вади українських політичних партій як відсутність внутрішньої демократії, залежність від зовнішніх спонсорів, замкнутість усіх процесів на вузьке коло лояльних до лідера осіб призводять до непрозорого формування виборчих списків.

Зокрема, відбір кандидатів у депутати і надалі відбувається за принципом лояльності до партійного керівництва, доволі часто трапляються приклади продажу місць у списку фінансовим донорам.

Одним із можливих варіантів підвищення впливу виборців на персональний добір кандидатів у депутати є запровадження пропорційної виборчої системи з відкритими виборчими списками, де вибори відбувалися б у багатомандатних виборчих округах (магнітудою в 7 – 10 мандатів), на які поділялася б територія громади.

У кожному з таких округів партія мала б висувати виборчий список із кількох кандидатів, а виборець мав би право надати преференцію одному з кандидатів у списку.

Слід також ураховувати, що на рівні територіальних громад сіл, селищ та невеликих міст організаційна структура політичних партій є зазвичай дуже хиткою і слабкою. З цього випливає, що такі особливості організаційної структури часто призводили до низької якості депутатського корпусу або взагалі донедоукомплектування місцевих рад (виборчі списки

кандидатів, висунені партійними організаціями, виявлялися меншими, ніж кількість мандатів, здобута ними за результатами виборів).

Таким чином, доцільно передбачити також належне забезпечення права кандидатів на самовисування, що може бути реалізоване саме за умов мажоритарної системи. При цьому проблема обрання депутатів із низьким результатом голосування може бути вирішена шляхом запровадження мінімальної частки виборців, яку повинен отримати кандидат, щоб вважатися обраним.

Це потребує запровадження на місцевому рівні мажоритарної системи абсолютної більшості з одномандатними виборчими округами.

Для вирішення названих проблем слід ужити заходів щодо обмеження впливу фінансового стану кандидатів на інтенсивність їх виборчої кампанії. Для цього потрібно заборонити рекламу кандидатів в електронних ЗМІ, а також встановити обмеження виборчого фонду кандидата, який може бути витрачено на політичну рекламу (не більше 55 - 60 %).

У подальшому також можна допустити запровадження пропорційної виборчої системи з відкритими виборчими списками у громадах, що налічують від 20 тис. виборців із правом голосу (ураховуючи досвід європейських країн).

При цьому означений критерій для диференціації виборчої системи має діяти незалежно від категорії територіальних громад (включаючи сільські, селищні чи міські, а також об'єднані територіальні громади різних видів).

Відкриті списки кандидатів мають висуватися в багатомандатних виборчих округах (на 7 – 10 мандатів), на які поділятиметься територія громади, при цьому виборець, щоб віддати голос за список, повинен буде віддати преференцію одному із включених до нього кандидатів.

Ворона П.В., Куценко В.В.

ЩОДО ІНСТИТУЦІЙНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЄС

Напрями інституційного вдосконалення процесу децентралізації публічної влади мають включати передачу відповідним місцевим радам не лише додаткових повноважень, але й фінансового ресурсу для їх виконання з метою якісного надання послуг та забезпечення соціальних гарантій. Крім того, слід зазначити, перед ухваленням профільних законів та відповідно до Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» слід закріпити практику консультацій центральних органів влади із всеукраїнськими асоціаціями органів місцевого самоврядування, особливо щодо: проекту закону про Державний бюджет; положень підзаконних актів щодо бюджетного процесу; пропозицій про введення в дію або внесення змін до законодавства про місцеві бюджети та міжбюджетні відносини; проектів загальнодержавних програм щодо розвитку регіонів; проектів державних соціальних програм, реалізація яких покладається на місцеве самоврядування тощо.

У процесі адаптації національного законодавства до європейських стандартів, у межах реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС), потрібно усунути всі неузгодженості, у тому числі з нормами Європейської Хартії місцевого самоврядування (ЄХМС), забезпечити дотримання положень Концепції та інших документів, що спрямовані на децентралізацію, посилення ролі місцевого самоврядування у вирішенні нагальних питань розвитку територіальних громад. Слід імплементувати пропозиції груп експертів в галузі конституційного права і місцевого

самоврядування щодо внесення змін до Конституції України, які ґрунтуються на положеннях ЄХМС.

Потребує дальшої імплементації в систему принципів місцевого самоврядування принципи субсидіарності та повсюдності, що є принципами ЄХМС, а отже, тим європейським стандартом, до якого має прагнути практика муніципального будівництва України [1-2]. Відповідно до принципу повсюдності, місцеве самоврядування має здійснюватися на всій території країни, що означає відсутність територій, на які не поширюється юрисдикція територіальних громад і відповідних органів місцевого самоврядування, крім місцевостей, де можуть бути передбачені обмеження окремими законами.

Перспективні зміни до Основного Закону України мають передбачати: закріплення принципу децентралізації в здійсненні державної влади, повсюдності та спроможності місцевого самоврядування, сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць (АТО); запровадження трирівневої системи адміністративно-територіального устрою – регіон, район, громада з широким самоврядуванням; громада є АТО, що включає один або кілька населених пунктів (село, селище, місто, а також прилеглі до них території); передача функцій виконавчої влади від місцевих держадміністрацій виконавчим органам відповідного рівня; розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування за принципом субсидіарності і наділення громад максимально широким колом повноважень; необхідне забезпечення фінансовими ресурсами повноважень органів місцевого самоврядування, уключаючи їх участь у розподілі загальнодержавних податків; ліквідація державних адміністрацій і створення державних представництв, наділених контрольно-наглядовими та координаційними повноваженнями.

У процесах соціально-економічного та культурного розвитку територіальних громад довела свою важливу роль міжмуніципальна співпраця (ММС), про що свідчить й зарубіжний досвід. Водночас у значній кількості країн вона почала активно розвиватися лише після нормативно-правового й організаційного забезпечення з боку держави, що, як у випадку із Францією, Німеччиною, Польщею та іншими країнами, активізувала ці процеси майже примусово і вони стали початком процесу об'єднання громад. Досвід країн у створенні нормативно-правових основ для функціонування ММС та їх практичної імплементації може бути вкрай корисним для країни, оскільки, на відміну від нашої держави, у більшості країн закони, присвячені саме міжмуніципальному партнерству, було ухвалено раніше. Особливе місце серед усіх форм ММС має транскордонне співробітництво, зокрема єврорегіони. Зарубіжний досвід показує потребу широкого застосування різноманітних методів і механізмів транскордонного співробітництва заради розвитку прикордонних територій спільними зусиллями територіальних громад різних країн, що граничать між собою. Україна потребує не лише врахування зарубіжного досвіду з питань ММС, а й інституціоналізації процесів, розроблення їх комплексного теоретико-методологічного забезпечення.

У значній кількості країн ЄС органам місцевого самоврядування надано майже необмежені повноваження щодо територіального розвитку, і вони мають право ухвалювати будь-які рішення. Водночас система контролю залишається, як це і має бути в демократичній державі, – усі акти органів місцевого самоврядування підлягають юридичному контролю.

У країнах ЄС сьогодні стає помітною тенденція до укрупнення основних АТО з метою оптимізації адміністрування. Субсидіарність впроваджується через делегування частини повноважень центральних органів виконавчої влади на місця, що забезпечує більш ефективне

розв'язання наявних проблем на місцевому рівні та підвищує якість послуг, що надаються населенню [3].

В умовах України досвід ЄС адміністративно-територіального реформування може бути реалізований у процесі об'єднання територіальних громад та запровадження міжрегіонального та ММС, що має забезпечити вищий рівень кооперації між областями зі спільною господарською структурою, а делегування значної частини повноважень дасть змогу більш ефективно вирішувати інфраструктурні, культурні, соціально-економічні питання на рівні регіону та територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ворона П. В. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку представницької влади [Текст]: монографія / П. В. Ворона. – Полтава, РВВ ПУЕТ, 2012. – 305 с.
2. Ворона П. В. Повсюдність місцевого самоврядування – нереалізований принцип місцевої демократії в українському законодавстві [Текст] / П. В. Ворона // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. праць. – Д. ДРІДУ НАДУ, 2008. – Вип. 2(32). – С. 261–269
3. Полтавець В. Д., Міжмуніципальне співробітництво у Франції. Досвід та уроки / В. Д. Полтавець // Державне управління: теорія та практика. – 2013. – № 2. – С. 214-218.

Ганцюк Т.Д.

МОРФОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

Разом з переходом людства до епохи інформаційного суспільства відбувається безпрецедентне підвищення ролі й значущості інформації та інформаційних технологій в усіх сферах життєдіяльності соціуму, особливо в державному управлінні та місцевому самоврядуванні, оскільки соціально-політичний розвиток будь-якої держави сьогодні є тісно пов'язаним з її інформаційним забезпеченням та інформаційним розвитком.

Невипадково одним із стратегічних завдань, передбачених Концепцією Національної програми інформатизації, є створення загальнодержавних систем інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування [5]. Проте досі відсутнє усталене наукове або закріплене в законодавчих актах базове інтегральне поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності місцевих державних адміністрацій» як один з ключових напрямків оптимізації діяльності органів влади на регіональному рівні. Відтак спробуємо здійснити морфологічний аналіз і синтез системоутворювальних понять, що складають сутність і зміст цього феномену.

Є очевидним, що корінними категоріями й основними взаємопов'язаними елементами досліджуваного феномену є інформація та аналітика у сфері публічного управління, адже сьогодні інформація, за визначенням Енциклопедії державного управління, «набуває статусу четвертого після землі, капіталу та праці чинника економічного відтворення і стає основою всіх виробничих відносин» [4]. Дегтяр А. О. визначає інформацію як певну сукупність різних повідомлень, зведень, даних про

відповідні предмети, явища, процеси, відносини, що, будучи зібраними, систематизованими і перетвореними на придатну для використання форму, відіграють у процесі ухвалення й реалізації державно-управлінських рішень виняткову роль [2]. Сурмін Ю.П. уважав «аналітику» прикладною державно-управлінською дисципліною, що використовує множинні методи дослідження й аргументації з метою розроблення принципів і методів підготовки, ухвалення й здійснення публічно-політичних рішень у проблемних ситуаціях, що є суспільно значущими [6].

Оскільки йдеться про інформаційно-аналітичну діяльність, то слід зазначити, що під власне «діяльністю» розуміється «функціонування, дії людей у якій-небудь галузі» [1]. Через те, що аналіз у принципі та аналітична діяльність безпосередньо пов'язані з інформацією та інформаційною діяльністю, чимало науковців термінологічно об'єднують названі процеси в один шляхом застосування відповідної дефініції – «інформаційно-аналітична діяльність», під якою слід розуміти адміністративну, організаційну, господарчу, творчу чи будь-яку іншу діяльність, що складається із процесів збирання, оброблення, перетворення та аналізу даних і скерована на виготовлення інформації з метою задоволення інформаційних потреб кінцевого споживача – особи, керівника або органу, установи, закладу як суб'єкта ухвалення управлінських рішень, у тому числі – місцевих органів публічної влади.

Наступним елементом нашого аналізу є «інформаційне забезпечення». Як інформаційна діяльність є невід'ємною складовою державно-управлінської діяльності, так інформаційне забезпечення, своєю чергою, є одним із ключових завдань інформаційної діяльності місцевих органів державного управління. Енциклопедичний словник з державного управління трактує інформаційне забезпечення як сукупність методів і засобів щодо розміщення і подання державних інформаційних ресурсів,

які містять системи класифікації і кодування, уніфіковані системи документації, раціоналізації документообігу і форм документів, методів створення інформаційних баз даних і баз знань [3].

Узагальнення викладеного вище аналітичного матеріалу дає змогу синтезувати морфологічну модель формування поняття інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності місцевих державних адміністрацій та його місця в системі публічного управління держави (Рис. 1.).

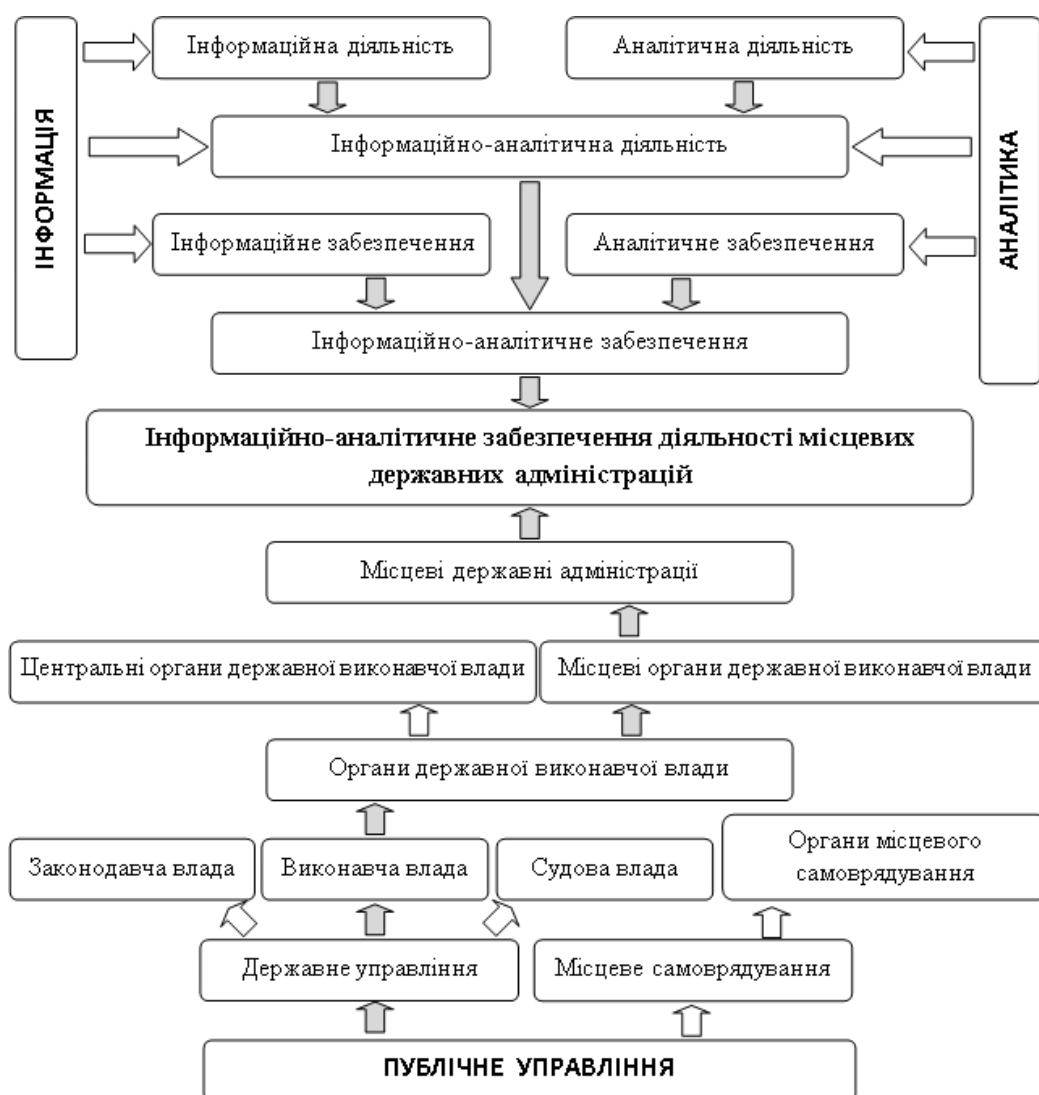

Рис. 1. Морфологічна модель формування поняття інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності місцевих державних адміністрацій

Таким чином, власне інформаційно-аналітичне забезпечення органів місцевої державної влади є синтезом інформаційної та аналітичної складових діяльності, призначених для обслуговування державної виконавчої влади на місцевому рівні та являє собою організовану й цілеспрямовану діяльність спеціальних структурних підрозділів органів публічної влади та фахівців-експертів щодо виокремлення максимально повної та об'єктивної інформації про певні галузі та об'єкти управлінського впливу держави, вироблення на основі аналізу й синтезу такої інформації прогнозних сценаріїв наслідків усіх можливих ухвалених державно-управлінських рішень, що складається з пошуку, відбору, опрацювання, нагромадження, зберігання і передавання інформації (у тому числі і з використанням комп'ютерних інформаційних систем), виробництво на підставі наявних інформаційних одиниць нових знань для підготовки, обґрунтування та ухвалення органами державного управління управлінських рішень, потрібних для комплексного соціально-економічного та культурного розвитку держави чи її окремих територій, а також забезпечення реалізації функцій державного управління у відповідних сферах суспільного життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Академічний тлумачний словник української мови: в 11 томах. Т.2. 1971. С. 311.
2. Дегтяр А. Державно-управлінські рішення: інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення: [Моногр.]. Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр». С. 91.
3. Клименко І. Інформаційне забезпечення державного управління. Енциклопедичний словник з державного управління: за ред.

- Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К.: НАДУ, 2010.
- С. 296.
4. Міхненко А., Якимюк Б. Інформатизація суспільства. Енциклопедія державного управління: у 8 т. Т. 1: Теорія державного управління [наук.-ред. колегія: В. М. Князєв, І. В. Розпутенко та ін.]. 2011. С. 277.
 5. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 04 лютого 1998 року № 75/98-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/75/98-вр>
 6. Сурмін Ю. Аналітика державного управління: сутність і тенденції розвитку. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej5/txts/06sypdsv.htm>

Демченко В.М.

МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ: ЯВИЩЕ ПЕРЕМИКАННЯ МОВНОГО КОДУ

В умовах нового українського суспільства, що має власну державу, декларовану як унітарна, національна, з українською мовою в статусі державної, володіння цією мовою набуває незаперечного значення, особливо для людей публічних, зокрема службовців. Зрозуміло, що соціальна опозиція «місто – село», яка впродовж довгого часу формувала двокультурність і двомовність на наших теренах, і лише зараз виявляє тенденцію до однокультурності (але поки що не одномовності), ще продовжується, а тому потребує пильної уваги з боку компетентних урядових структур.

Причина такої уваги відома: хліборобство потребує пріоритету як споконвіку українська форма господарства. Відповідно, пріоритетною має стати й «сільська культура» – наближена до природи, а тому власне

екологічна. Це все в ідеалі. Проте, що можна зробити вже зараз, – це підтримати українську мову (тобто «селянську», – як кажуть українофоби), яку декларативно мусять уживати всі публічні службовці.

Наша мова потерпає наразі від російськомовних кальок, що заповнювали її впродовж кількох уже століть, через що її розмовна форма має вигляд певного міксу, що в науці називається «мішаним білінгвізмом». З іншого боку – у межах «чистого» білінгвізму – процес застосування мов відбувається почергово, тобто це вже явище білінгвістичного перемикання мовних кодів.

Ми проаналізували мовлення сучасних українських чиновників під час відносно спонтанного спілкування, коли соціолог вів з ними бесіду російською мовою. Бесіди відбувалися в Миколаєві та Херсоні.

У російському мовленні чиновників наявні українськомовні елементи, однак це не форми побутового спілкування, що властиве носіям української мови як функціонально першої, а форми ділового субстилю. Такими можуть бути або назви структурних управлінських підрозділів («задания департамента енергозбереження»), або назви державних документів чи фрагменти з них («Принять распоряжение Кабмина о розподілі коштів», «на проведение заходів по поддержке підприємств»), причому відразу після проголошення назви «о розподілі коштів» мовець ужив сполуку «розподіл денег», ніби підсвідомо диференціюючи офіційний термін зі своїм розмовним.

Найбільше ж таких українськомовних укралень у російськомовному тексті становлять окремі терміни, що репрезентують господарську сферу: «за благоустрій можно вообще молчать. Придет время, что человек не сможет получить послугу того же водопостачання», «по прозорой системе делают, «наше население не спроможно оплатить эти рахунки», «давать

постоянные поддержки – это, как бы говоря, тяжело», «те дозвола, которые мы давали предприятиям», «акционерное, приватне – неважно».

Обов'язково потрібно зазначити, що саме російське мовлення місцевих респондентів переповнене постійними вставними конструкціями, частотність яких у реченні може перевищувати кількість слів – носіїв основного контенту. Це відомі нам одиниці «к примеру», «образно говоря», «в принципе», «скажем так», «допустим», «вот», «и так далее и тому подобное», «можно сказать», проте відомі вони як ознаки мовлення не досить грамотного, що не претендує на статус літературного (публічного). І тому чути таке від миколаївського чи херсонського чиновника, з одного боку, неприємно, а з другого – цілком зрозуміло: це ж бо українці, для яких російська мова вже давно не офіційна й не ознака якогось високого соціального статусу.

Принагідно зауважимо, що в умовах колоніального статусу українських земель знання російської мови та вміння нею досконало користуватись і становило той соціальний атрибут – обов'язковий складник службовця. З іншого боку, росіяни отримували своєрідний карт-бланш в отриманні державної посади порівняно з місцевими українцями і в 19-му, і в 20-му століттях, якими б вони не були за своїм культурним / освітнім рівнем, оскільки вільно говорили російською (згадайте, як переймався Кулішевий Мина Мазайло невиправною вимовою «отого ге»).

Сьогодні маємо іншу ситуацію: молодь вільно вимовляє проривний г, але так же вільно, не соромлячись, говорить й українською. Це може відбуватись і під час офіційного мовлення. Чиновник-респондент: «Технологический режим теплоснабжения очень важен, і дуже важливо його дотримуватися, щоб не було тоді проблем». Цей мовець-білінгв перемкнувся на українськомовний код, проте навряд саме виокремлена

лексема це зумовила – можливо, він зазирнув у свої записи для продовження розмови.

Це властиво переважно жінкам, які природно мають вищу мовленнєву культуру. Так, інша жінка з самого початку виступу висловлювалася українською – вільно, без пауз і помилок: «відбувалося публічне слухання щодо модернізації пальників, я була присутня», і тому її можна назвати реальним українськомовним чиновником.

Ще один тип сучасного мовця, що репрезентує публічних службовців, – це носій російської як функціонально першої, який сміливо користується (певно, вимушено – за посадою) українською, хоча фонетично (фізіологічно) йому це важко. Звісно, це не етнічний українець, і тому в його фразі «надо падивитись глибоже. На даний час я вважаю, що Кабінет Міністрів не допрацьовує» не лише перемішуються слова з двох мов, але українські ще й фонетично передають російську вимову – наприклад, із наближенням о – а: падивитись, атримують, вирабник тощо (аналогічно колишньому прем'єрові М. Азарову). Зрештою, фраза «будинки у нас практичеськи на ізносі» чимось нагадує фразу з 60-х років 20-го століття «разрешите завершить пренія», лише в першому разі це начебто українська мова, а в другому – начебто російська.

Звичайно, для читача це дико, проте такі наші реалії – так говорять українці, які вчилися в школах і вишах саме України. І шукати, хто в цьому винен (чи не консерваторія, часом? – як у М. Жванецького), не має сенсу, позаяк цю ситуацію зумовили титанічні зусилля імперської ідеологічної системи – від Катерини II до Брежнева Леоніда. Ми маємо цю систему зламати, а тому наукові дослідження присвячуємо саме очищенню української мови, особливо коли вона лунає з високих трибун.

Дурман М.О.

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ ФОРУМУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ «ПІВДЕННА МРІЯ» В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПІВДЕННИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Успіхи та проблеми реформи, застосування передового досвіду найуспішніших громад, нові напрямки економічного розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та деякі аспекти державної регіональної політики – ці питання стали провідною темою II Форуму регіонального розвитку «Південна мрія», що організував Миколаївський Центр розвитку місцевого самоврядування, створений за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та Мінрегіону.

Метою Форуму стало не лише обговорення сучасного стану процесу децентралізації та нової регіональної політики на місцях, але й обмін досвідом впровадження проектів розвитку в об'єднаних територіальних громадах, набутим за 4 роки реформи. Це дає змогу згуртувати громади для вирішення спільних проблем у площині регіонального та місцевого розвитку, а також унікальну можливість зустрітися з кращими експертами України, що представляють Центральний офіс реформ, Асоціацію міст України, Проекти DOBRE та DESPRO, інші організації, що піклуються процесами децентралізації та формують нову регіональну політику.

На Форум зібралось близько 140 учасників, які представляли 80 громад з 7 регіонів України. Крім південних Одеської, Херсонської і Миколаївської областей, сюди було запрошено гостей з Дніпропетровщини, Кіровоградщини, Полтавщини та Київщини. Форум на Миколаївщині став продовженням першого Форуму, що відбувся на Одещині 2017 року.

Під час роботи форуму відбулася низка дискусійних панелей, де обговорювалися питання залучення інвестицій у регіональні сфери,

перспективи місцевого розвитку приєднаних територій, міжмуніципального співробітництва, упровадження сучасних інформаційних технологій в об'єднаних територіальних громадах тощо.

Зокрема, однією з головних тем стало обговорення результатів децентралізації та державної регіональної політики на прикладі південних областей України. Учасники обговорили сучасний стан процесу децентралізації, актуалізацію та провадження нової регіональної політики на місцях.

Координатор Центрального офісу реформ Іван Лукеря зазначив, що реформа децентралізації залишається чи не єдиною в країні, яка має позитивну динаміку. Сьогодні децентралізація – на порядку денному головних суб'єктів державної політики – Парламенту, Уряду та Президента, проте до цього процесу включено й інші суб'єкти – центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ), обласні державні адміністрації (ОДА), районні державні адміністрації (РДА), ради різних рівнів, громадські організації та активісти.

Взаємодія цих суб'єктів доволі успішна, і вже 705 громад України активно працюють як ОТГ і є лідерами місцевого самоврядування [1]. Ще для 125 громад Центральна виборча комісія призначила перші вибори до органів місцевого самоврядування на 23 грудня 2018 року [2]. Таким чином, до кінця року в Україні діятимуть 830 добровільно об'єднаних територіальних громад. Це гарні показники, адже все більше людей хочуть змінити своє життя на краще.

Своєю чергою, держава вкладає великі кошти в розвиток не тільки ОТГ, але й у громади, що тільки знаходяться в процесі об'єднання. Так, наприклад, загальна державна підтримка 2018 року складає 19 млрд. грн (кошти на підтримку секторальної регіональної політики, субвенція на розвиток медицини в сільській місцевості, кошти на будівництво

футбольних полів, субвенція на інфраструктуру об'єднаних територіальних громад, державний фонд регіонального розвитку, субвенція на соціально-економічний розвиток регіонів). І це не враховуючи 11,5 млрд. грн, що направляються з Дорожнього фонду на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг загального користування місцевого значення.

Наразі 67 відсотків населення країни так чи інакше охоплені процесом децентралізації. Це шанс отримати додаткові повноваження та ресурси, можливість розвивати свою територію і поліпшувати добробут мешканців. Успіхи громад сьогодні – у відновленні доріг, інфраструктури, відбудові соціальних закладів, залученні коштів, у тому числі позабюджетних (гранти). Сьогодні громади вже розуміють, що треба виходити не з проблем, а з наявних ресурсів. Тому ОТГ повинні мати стратегічні плани розвитку своїх територій, і слід переходити від становлення до розвитку ОТГ.

Попри успіхи, ОТГ сьогодні мають і чимало проблем. Нерідко їм доводиться стикатися з відчайдушним опором окремих представників владних структур, які втрачають сфери впливу і не можуть з цим змиритися. Крім того, життя не стоїть на місці, отож певні зміни потрібні як на законодавчому рівні, так і в сфері розподілу коштів та повноважень.

Основним результатом Форуму стало прийняття резолюції, у якій зазначалося, що для дальшого успішного продовження реформи децентралізації треба ухвалювати закон про основні засади адміністративно-територіального устрою і до місцевих виборів у 2020 році підійти на новій територіальній основі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Моніторинг процесу децентралізації та влади та реформування місцевого самоврядування (станом на 10 жовтня 2018 р.) / [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/318/10.10.2018.pdf>
2. Центральна виборча комісія призначила вибори у 125 об'єднаних територіальних громадах у 2018 році / [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://www.cvk.gov.ua/news/news_12102018.htm

Дурман М.О., Ключевський В.І.

ПРО ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Україна невпинно прямує по шляху запровадження в публічне управління принципів, механізмів та інструментів електронного урядування. Так, вже є багато прикладів використання в органах місцевого самоврядування (ОМС) платформ для поліпшення доступності адміністративних послуг, підвищення інформованості громадян про діяльність ОМС та виконання бюджетів, а також використання відкритих даних з метою більш детального аналізу оптимальності тих чи інших витрат.

Нормативно-правовою базою для цього можуть слугувати Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [1], постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 «Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» [2], розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 року

№ 909-р «Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2016 – 2018 роках» [3] тощо.

Одним із дієвих інструментів підвищення відкритості місцевої та регіональної влади може слугувати, наприклад, запровадження платформи «Відкритий бюджет», що діє як в Херсонській області (рис. 1), так і місті Херсоні (рис. 2). Використання таких інструментів не тільки поліпшує відносини влади та громадськості, але й зменшує кількість звернень до органів публічної влади (актуальну інформацію завжди можна отримати на сайті) та підвищує рівень якості рішень, що приймаються органами публічної влади (ОПВ) (з тих же самих причин).

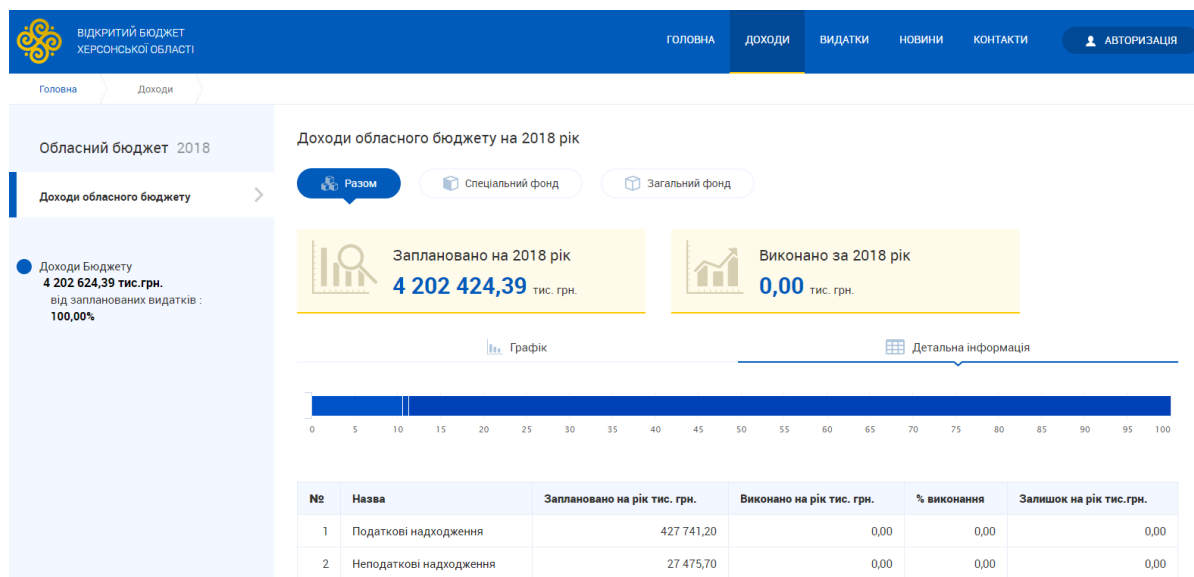

Рис. 1. Відкритий бюджет Херсонської області [4]

Рис. 2. Візуалізація видаткової частини бюджету міста Херсона [5]

Однак ще однією з нагальних потреб для пересічних громадян є отримання адміністративних послуг у найкоротші терміни з найвищою якістю.

Законодавчою базою для якісного надання адміністративних послуг є базовий Закон України «Про адміністративні послуги» [6], Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» [7] тощо.

Вирішення цієї проблеми теж не оминуло органи місцевого самоврядування, одним з перших стала Вінницька міська рада з її проектом

«Прозорий офіс» (рис. 3) та органи публічної влади Волинської області, що організували власний портал електронних сервісів (рис. 4).

Рис. 3. «Прозорий офіс» Вінницької міської ради [8]

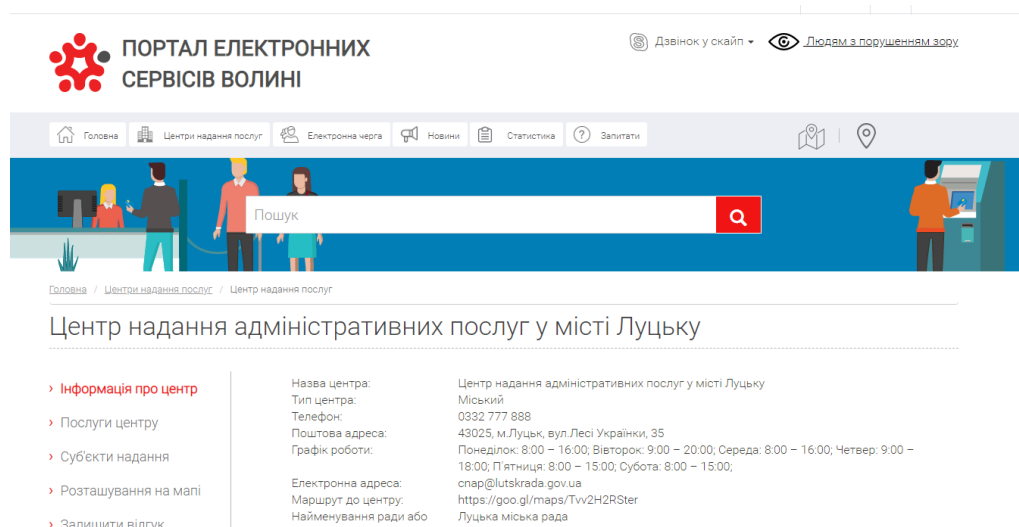

Рис. 4. Портал електронних сервісів Волині [9]

Сюди ж можна віднести й Єдиний державний портал адміністративних послуг (рис. 5) та одну із самих успішних недержавних платформ для надання адміністративних послуг – Інтернет-портал державних послуг «iGov» (рис. 6).

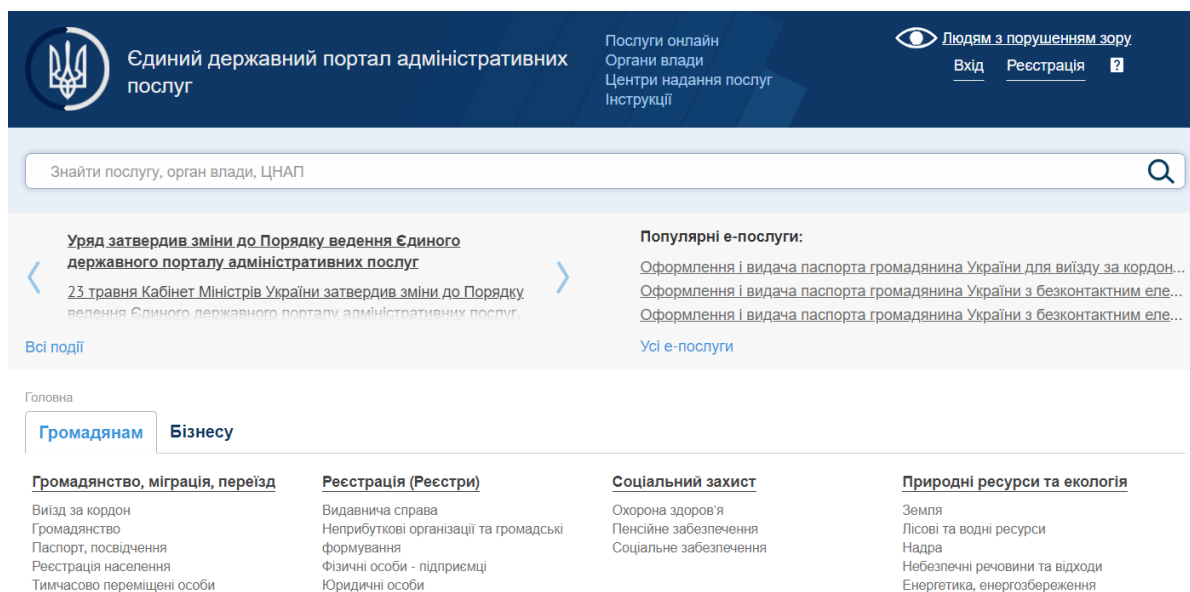

Рис. 5. Єдиний державний портал адміністративних послуг [10]

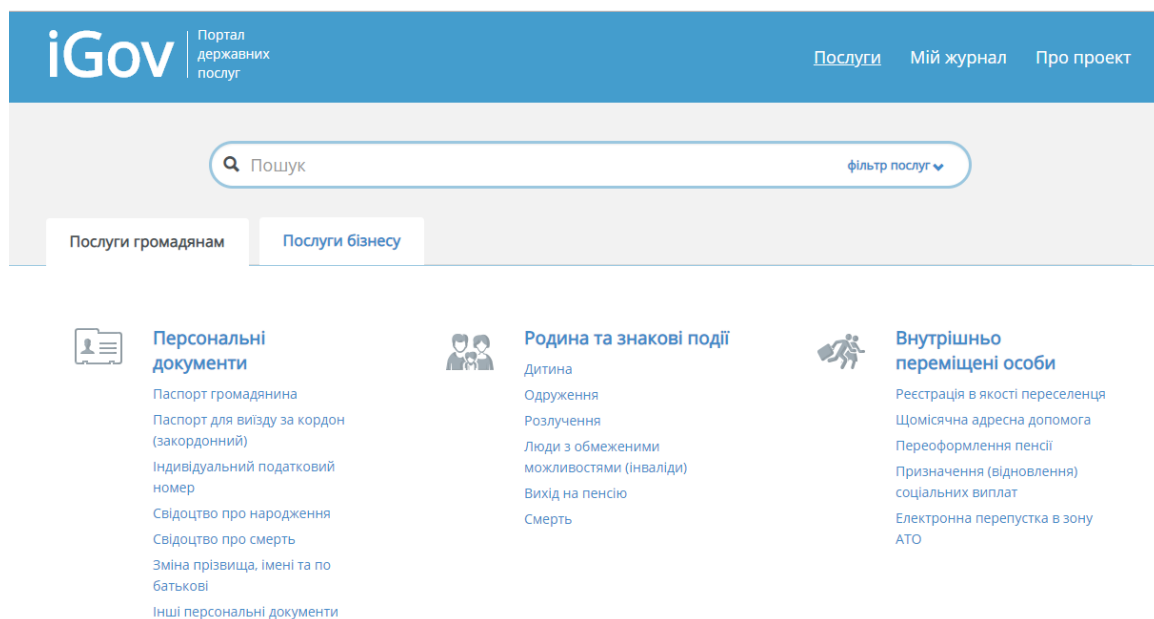

Рис. 6. Інтернет-портал державних послуг «iGov» [1].

Зрештою, 19 жовтня 2018 року для створення умов для досягнення європейських стандартів якості адміністративних та соціальних послуг, державних допомог та субсидій було підписано розпорядження Херсонського міського голови № 351 р «Про впровадження електронного документообігу через Інтернет-портал державних послуг «iGov» у відділі

реєстрації місця проживання фізичних осіб Херсонської міської ради» [12]. Підписання цього розпорядження просуває сучасні онлайн-сервіси в діяльність Херсонської міської ради, управлінь та відділів її виконавчих органів. Це, своєю чергою, дозволить запровадити електронну чергу, підвищити швидкість та якість надання послуг у відділі реєстрації та знизити корупційні ризики під час надання цих адміністративних послуг.

Таким чином, стає все більш актуальним запровадження електронних сервісів у діяльність органів публічної влади, адже їх використання в будь-якій сфері управління чи забезпечення життєдіяльності міста має набагато більше позитивних сторін, ніж негативних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» / Указ Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015 [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних / Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року №835 [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-п>
3. Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2016 – 2018 роках / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 року № 909-р [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-2016-р>
4. Відкритий бюджет Херсонської області / [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <https://openbudget.ks.ua/income/index>

5. Візуалізація видаткової частини бюджету міста Херсона / [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://mvk.kherson.ua/vizualizatsiya-vikonannya-vidatkovoji-chastini-byudzhetu-2015>
6. Про адміністративні послуги: Закон України від 06 вересня 2012 року № 5203-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 32, ст.409
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг: Закон України від 10 грудня 2015 року № 888-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 3, ст.30
8. «Прозорий офіс» Вінницької міської ради / [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://transparent.vmr.gov.ua/default.aspx>
9. Єдиний державний портал адміністративних послуг / [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <https://posluga.gov.ua/>
10. Інтернет-портал державних послуг «iGov» / [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <https://igov.org.ua/>
11. Про впровадження електронного документообігу через Інтернет-портал державних послуг «iGov» у відділі реєстрації місця проживання фізичних осіб Херсонської міської ради: Розпорядження Херсонського міського голови від 19 жовтня 2018 року №351-р [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://www.city.kherson.ua/act_search/1?number=&text=&date_from=&date_to=&search=1

Дурман О.Л., Полосьмак К.О.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ МІСЦЕВОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Місцеве самоврядування – одна з основних засад демократії та конституційного ладу в Україні. Так, стаття 140 Конституції України закріплює, що місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. [1].

2015 року Верховна Рада ухвалила Закон України «Про засади державної регіональної політики» [2], яким визначено мету, основні принципи та пріоритети державної регіональної політики; засади координації органів влади щодо розвитку регіональної політики тощо. Одним з пріоритетних напрямків роботи держави нині є створення комфортних умов для проживання кожної людини в спроможних об'єднаних громадах [3]. У статті 9 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» зазначається, що держава здійснює інформаційно-просвітницьку, організаційну, методичну та фінансову підтримку добровільного об'єднання територіальних громад та приєднання до об'єднаних територіальних громад. Одним з інструментів такої підтримки є субвенція на формування відповідної інфраструктури такої територіальної громади [4].

У той же час, крім розвитку інфраструктури, усе більше об'єднаних територіальних громад (ОТГ) турбують проблеми інституціонального розвитку, до яких можна віднести такі:

залучення інвестицій у сферу туризму: стимулювання туризму в межах сталого розвитку громад, можливості туристичних та агро-

рекреаційних кластерів як драйверів розвитку – на сьогодні нормативно-правова база розвитку туристичної галузі в сільській місцевості доволі слабка, тому слід якомога більше використовувати наявний досвід розвитку сфери туризму в різних ОТГ;

перспективи місцевого розвитку приєднаних територій: організаційно-правові основи діяльності старост, у тому числі в контексті розвитку територій, досвід старост ОТГ у залученні коштів з бюджетних та позабюджетних джерел на розвиткові проекти – на сьогодні існують різні моделі функціонування інституту старост в ОТГ (староста-реєстратор, староста – комунальник, староста – проектний менеджер), тому необхідно проводити обмін кращими практиками організації роботи старостинських округів в нових умовах;

запровадження міжмуніципального співробітництва (ММС) як інструменту місцевого розвитку: досвід укладення договорів ММС, переваги ММС та перепони, що стоять на шляху більш активного запровадження – ще 2014 року було ухвалено Закон України «Про співробітництво територіальних громад» [5], що надає змогу провадити спільну діяльність з поліпшення життя в громадах навіть без об'єднання або вже об'єднаних – між собою. Новацією цього Закону є й те, що таке співробітництво може відбуватися й серед громад, що не мають спільних меж і можуть розташовуватися навіть в різних областях України.

децентралізація та розвиткові проекти в основних сферах життєдіяльності громад: актуальні виклики та можливості завдяки змінам у сфері державної регіональної політики, освіти, медицині, сфері безпеки, створення економічно доцільної системи енергетичного розвитку тощо – необхідно докладати великих зусиль як на рівні державної влади через ухвалення відповідної нормативно-правової бази для впорядкування цих

сфер життєдіяльності громад, так і через горизонтальні зв'язки між громадами щодо обміну досвідом впровадження таких проєктів.

упровадження сучасних інформаційних технологій в об'єднаних територіальних громадах: ефективні моделі функціонування центрів надання адміністративних послуг (ЦНАПів), упровадження сучасних систем та технологій збирання та оброблення інформації на допомогу громадам, е-рішення як запорука поліпшення якості життя в громадах – на сьогодні практично відсутня система збору статистичної інформації в ОТГ (немає регулювання на державному рівні та відсутнє бажання на рівні самих ОТГ), хоча вже є напрацьовані програмні інструменти, що можуть застосовуватися громадами для свого розвитку.

Таким чином, нині основними завданнями у сфері регіонального та місцевого розвитку є впорядкування нормативно-правової бази та обмін кращими практиками розвитку всіх сфер життєдіяльності ОТГ для досягнення кінцевої мети – поліпшення життя мешканців об'єднаних територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року (з доповненнями). [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05 лютого 2015 року № 156-VIII. [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
3. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

4. Одне з джерел фінансування місцевого та регіонального розвитку: Матеріали 8-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи», Херсон, 2017. – С. 55-58.
5. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 року № 1508-VII. [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

Кіцак І.Б.

ПЕРСОНАЛ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВСТУПУ НА ПОСАДИ

Для функціонування будь-якої організації потрібний персонал, який виконує покладені на нього завдання, має відповідну кваліфікацію та підготовку, володіє необхідними компетентностями та обіймає відповідні посади.

У широкому розумінні термін «посада» визначається статтею 2 Закону України «Про державну службу» [1] як первинна структурна одиниця державного органу, визначена структурою і штатним розписом, з установленими відповідно до законодавства посадовими обов'язками у межах службових повноважень.

Визначення «посадова особа місцевого самоврядування» наведено в статті 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [2] та статті 2 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [3]. Нею є особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-

розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

Своєю чергою, службовці органів місцевого самоврядування – це особи, які на професійній, постійній основі займають посади в органах місцевого самоврядування і наділені повноваженнями, що спрямовані на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.

У статті 3 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [3] визначено види посад в органах місцевого самоврядування, зокрема:

- виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах;
- виборні посади, на які особи обираються або затверджуються відповідною радою;
- посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України.

Класифікація посад та особливості прийому на службу в органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад

Назви посад	Види посад	Особливості вступу на посаду
Сільський голова	виборні, на які особи обираються на місцевих виборах	<u>обирається</u> відповідною територіальною <u>громадою</u> на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування
Староста		<u>обирається жителями</u> села, селища (сіл, селищ), розташованого на території відповідного <u>старостинського округу</u> , на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування
Секретар ради	виборні, на які особи обираються або затверджуються відповідною радою	<u>обирається радою з числа її депутатів</u> на строк повноважень ради за пропозицією відповідного сільського, селищного, міського голови
Секретар виконкому (керуючий справами)		<u>обирається шляхом призначення</u> відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України
Заступник з питань діяльності виконавчих органів ради		<u>обирається шляхом затвердження</u> відповідною радою

Керівники відділів, управлінь та інших виконавчих органів	посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України	призначаються на посаду і звільняються з посади сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті ради одноособово
Службовці		здійснюється через проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування в порядку, визначеному законодавством України про службу в органах місцевого самоврядування
Помічники, радники, консультанти (патронатна служба)		здійснюється сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті ради самостійно (без конкурсу)
Технічні, допоміжні працівники		згідно КЗпПУ

Як видно із таблиці, в органах місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад є різні види посад, вступ на які здійснюється в різний спосіб і, очевидно, підходи до управління персоналом щодо яких теж мають свої особливості. Саме ці аспекти будуть перспективами наших дальших досліджень

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про державну службу [Електронний ресурс]: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

2. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування [Електронний ресурс]: Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.

Ключевський В.І.

МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Стрімкий розвиток і глобальне впровадження новітніх інформаційних технологій, інтенсифікація інформаційних відносин створили умови, коли життя людини є по суті немислиме без сучасних засобів зв'язку, електронно-обчислювальної техніки, комп'ютерних систем та мереж. Майже кожен громадянин нашої країні володіє доступом до цих технологій та має можливості використовувати переваги миттєвого отримання, передачі та обміну інформацією [3].

Загальносвітова тенденція інформатизації закономірно торкається і сфери державного управління. Соціальне управління в цілому, і державне управління зокрема, досить істотно залежить від швидкості та якості отримання різного роду інформації про стан керованого середовища, нагромадження ресурсів, завдяки яким можна своєчасно ухвалювати потрібне рішення [4].

Органи державної влади також не можуть знаходитись осторонь процесів всезагальної інформатизації суспільства та повинні у своїй роботі відповідати вимогам сьогодення. Упровадження систем електронного

документообігу (далі – СЕД) у діяльність органу державної влади допоможе прискорити оброблення інформації в ньому, між та всередині його підрозділів, поліпшити та прискорити процес ухвалення управлінського рішення, його якість, посилити контроль за його виконанням, поліпшити взаємодію та координацію безпосередньо між органами влади [3].

Актуальність цієї теми зумовлена ще й тим, що однією із найскладніших сфер для впровадження автоматизованих інформаційних систем в Україні є передовсім документообіг державних структур. І це є значною проблемою, оскільки документообіг у нашій державі є системою, що забезпечує роботу з документами, які надходять ззовні та складаються всередині установи, насамперед реєструються, передаються працівникам організації, допомагають здійснювати контроль за виконанням певних робіт, вести довідкову роботу і, зрештою, зберігати їх. Документообіг є дуже важливою складовою процесів управління й ухвалення управлінських рішень. Без добре і надійно організованого документообігу сьогодні жодна установа не може якісно та ефективно працювати, оскільки він впливає на оперативність, економічність і надійність функціонування апарату управління організацією, культуру праці управлінського персоналу і, власне, на якість управління, посідає доволі важливе місце в роботі державних органів [2].

На сьогодні в Україні вже існує певний досвід упровадження СЕД на всіх рівнях державного управління. Водночас, ураховуючи різні погляди на реалізацію завдання інформатизації державних органів та при одночасній відсутності практичних рекомендацій, стандартів і методології впровадження СЕД, кожен орган державної влади формує свої вимоги до концепції застосування, обсягів охоплення та глибини застосування їх у своїй діяльності. Основними проблемами успішного використання СЕД в органах державної влади є фактична відсутність на цей час справді

ефективних організаційних, а також правових механізмів з їх впровадження, слабо розвинена загальна методологічна база з використання СЕД та специфічність у роботі державного апарату.

Усе це заважає втіленню в життя стандартних рішень в означеній галузі. Окрім цього, переведення державної установи на електронний документообіг ускладнюється недостатнім розумінням користувачами СЕД основних завдань, що повинен вирішувати електронний документообіг, та моральна неготовність державних службовців до використання нових інформаційних технологій у своїй повсякденній діяльності [3].

Як доведено, основною умовою для створення ефективних механізмів взаємодії органів державного управління та суспільства є інформатизація всіх процесів, що наявні в повсякденній діяльності органів державної влади. Саме тому одним із напрямків реалізації цього завдання є впровадження в органах державного управління систем електронного документообігу.

Розвиток суспільних відносин став вимогою в цілому щодо розроблення, вдосконалення та оновлення нормативно-правової бази України, створення спеціальних юридичних норм та правил регулювання сфери інформаційних правовідносин. У сучасних умовах розбудови України як демократичної, правової, соціальної держави та поставленими завданнями впровадження електронного урядування постає потреба правового регулювання електронного документообігу як основного механізму організації взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадянами і суб'єктами господарювання. У той же час проблеми впровадження технологій електронного урядування в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування пов'язані насамперед з відсутністю чіткого нормативного регулювання процесів електронного документообігу.

У цьому зв'язку, як зазначається в Щорічному посланні Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році», потрібно ухвалити Закон України «Про E-Government» («Електронне урядування» або аналог систем «Відкритого уряду», що застосовуються в розвинених країнах).

Цей законодавчий документ повинен базуватися на запропонованій Урядом Концепції розвитку електронного уряду в Україні від 20 вересня 2017 р. № 649-р, що акцентує увагу на таких напрямках:

- модернізація публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян і бізнесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій;
- розвиток електронних послуг;
- розвиток відкритих даних;
- розвиток електронних інструментів залучення громадян;
- розвиток електронної ідентифікації та довірчих послуг;
- розвиток електронної взаємодії;
- розвиток електронного документообігу [6].

Цим же Документом визначено напрями, механізми і строки формування ефективної системи електронного урядування в Україні для задоволення інтересів та потреб фізичних і юридичних осіб, удосконалення системи державного управління, підвищення конкурентоспроможності та стимулювання соціально-економічного розвитку держави.

Реалізація Концепції дасть змогу: підвищити ефективність роботи органів державної влади й органів місцевого самоврядування та досягти якісно нового рівня управління державою, що базується на принципах результативності, ефективності, прозорості, відкритості, доступності, довіри та підзвітності; поліпшити якість надання публічних послуг фізичним та юридичним особам відповідно до європейських вимог, а також забезпечити необхідну мобільність і конкурентоспроможність громадян та

суб'єктів господарювання в сучасних економічних умовах; мінімізувати корупційні ризики при виконанні владних повноважень; поліпшити інвестиційну привабливість, діловий клімат та конкурентоспроможність країни; стимулювати соціально-економічний розвиток в Україні.

Сам тому для досягнення означеного й слід ухвалити Закон «Про електронне урядування», що буде необхідним кроком, зважаючи на те, що Концепція не є обов'язковою до виконання та має, швидше, рекомендаційний характер. Крім того, не передбачено конкретне цільове фінансування реалізації кожного з пунктів Концепції.

Водночас, має бути укладеним протокол про співробітництво з ініціативною групою представників громадянського суспільства перед запровадженням комплексної системи «Електронного врядування», до складу якої повинні ввійти неурядові організації та комерційні компанії у контексті запровадження системи «Відкритого уряду» [1].

Отже, для повноцінного впровадження електронного урядування слід доопрацювати відповідну законодавчу та нормативно-правову базу, що регламентує електронне урядування в органах державної влади, зокрема надання послуг в електронній формі. Потребує вирішення питання правового надання юридично значущого статусу електронним інформаційним ресурсам, розміщуваних в інформаційно-телекомунікаційних системах органів державної влади. Слід на законодавчому рівні визначити порядок, статус та гарантії надання послуг в електронній формі, установити регламенти і стандарти їх надання, у тому числі тих, що потребують об'єднання зусиль кількох органів виконавчої влади [5].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аналітична доповідь до Щорічного послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_FINAL%20\(2\)\(1\).pdf](http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_FINAL%20(2)(1).pdf)
2. Електронний документообіг як елемент електронного урядування // «DOKUMENT», 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://opu.ua/upload/files/hsf/dsia/5.pdf>
3. Орлов О.В., Поліщук В.В. Огляд проблеми впровадження систем електронного документообігу в органах державної влади // Теорія та практика державного управління. – Вип. 3 (46) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-3/doc/1/02.pdf>
4. Писаренко В.П. Електронний документообіг в органах державної влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD/Desktop/DeBu_2011_2_6.pdf
5. Писаренко В.П. Упровадження електронного документування в органах державної влади та місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-02\(8\)/12pvpvms.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-02(8)/12pvpvms.pdf)
6. Концепція розвитку електронного урядування в Україні: затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 року № 649-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250287124>

Ковнір О.І.

**ЩОРІЧНЕ ПОСЛАННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ДО ВЕРХОВНОЇ
РАДИ УКРАЇНИ «ПРО ВНУТРІШНЄ ТА ЗОВНІШНЄ СТАНОВИЩЕ
УКРАЇНИ В 2018 РОЦІ» ПРО РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ В
КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРЕНДІВ**

Процес децентралізації влади в Україні передбачає реформування всіх сфер життєдіяльності як держави, так і місцевих громад. Одним із найбільших секторів публічних послуг, яким користується населення, починаючи з рівня окремої громади, є освіта. У рамках децентралізації реформу освіти Уряд визначив як основну серед решти реформ в Україні. Головною метою такого реформування є делегування повноважень і відповідальності за управління освітою та її фінансування демократично обраним органам місцевого самоврядування і школам зі збереженням при цьому повноважень щодо визначення освітньої стратегії країни та загального напрямку освітньої реформи за Міністерством освіти і науки України. Досягнення визначеної державою мети відбуватиметься в процесі децентралізації освіти, концепція та основні напрями якої нині знаходяться лише на стадії розроблення [6].

Саме тому численні й незаперечні здобутки й досягнення вітчизняної освіти останнього часу не позбавляють її від нагальної потреби суттєвого оновлення відповідно до сучасного технологічного та суспільного розвитку. Необхідність модернізації освіти зумовлюється як специфічними для України чинниками, так і загальноєвропейськими та світовими тенденціями розвитку соціально-економічної сфери. Провідними серед цих факторів є потреба гармонізації структури та змісту освіти з європейськими стандартами; узгодження знань і навичок, що здобувають ті, хто навчається,

з реальними життєвими потребами; прискорення процесів оновлення професійних знань і навичок, приведення у відповідність структури підготовки кадрів до потреб і запитів економіки [1].

Процес модернізації освіти країни зачіпає переважну більшість громадян, оскільки від того, наскільки якісною буде вітчизняна освіта, без перебільшення залежить майбутнє нашої країни. 2017 рік став справді проривним для процесу реформування освіти. Це визначається ухваленням та початком імплементації базових законодавчих актів. Зокрема, Верховна Рада України ухвалила рамковий Закон України «Про освіту» (№ 2145–VIII від 5 вересня 2017 року), що визначатиме поступальний розвиток вітчизняної системи освіти щонайменше на наступне десятиліття. Ефективна імплементація Закону має потенціал забезпечення належних умов для подолання ключової проблеми освітньої галузі України – невідповідності змісту і форм освіти вимогам XXI ст. [1].

Беззаперечно позитивними моментами ухваленого Закону є: задеклароване визнання формальної, неформальної та інформальної освіти, що розширює можливості громадян для здобуття освіти; профілізація старшої школи як крок до кращої підготовки молоді до самостійного життя, успішної трудової діяльності; запровадження громадського контролю на всіх освітніх рівнях; оновлення системи забезпечення якості освіти (на базі Державної інспекції навчальних закладів уже створено Державну службу якості освіти, до повноважень якої відходять питання акредитації, крім вищої освіти); запровадження державно-громадського управління закладами освіти, зокрема у сфері повноважень батьківських об'єднань; впровадження системи освітніх і професійних кваліфікацій (створення Національного агентства кваліфікацій, що забезпечуватиме зв'язок освіти з професійним середовищем).

Особливою гордістю освітніх змін слід вважати новий прогресивний підхід до організації навчання дітей з особливими потребами, гарантуванню дотримання прав осіб з особливими освітніми потребами, тобто впровадження інклюзивної освіти шляхом створення «інклюзивного освітнього середовища».

Слід зауважити, що регламентація в статті 7 Закону України «Про освіту» навчання державною мовою й мовами національних меншин викликала доволі різку реакцію країн-сусідів, особливо Угорщини. І хоча Україна пішла на поступки щодо термінів імплементації сьомої статті Закону, це не задовольнило угорський уряд, який продовжує висувати претензії до освітньої політики України в мовній частині.

Претензії угорців зумовлені політичними мотивами, і «мовна карта» розігрується певними політичними колами Угорщини як інструмент політичної боротьби всередині самої Угорщини. Насправді ж стаття 7 Закону України «Про освіту» не лише слугує зміцненню основ української державності, підносячи престиж української мови і сприяючи формуванню та зміцненню самоідентифікації українських громадян, незалежно від етнічної приналежності, а й забезпечує рівні можливості для отримання повноцінної освіти для всіх громадян України.

Зазначена проблема стосується насамперед зовнішньополітичних відносин України та внутрішньополітичної ситуації в країнах-сусідах. Показовим є те, що аналогічна норма (перехід шкіл національних меншин на навчання державною мовою) ухвалена Сеймом Латвії 22 березня 2018 року в третьому, остаточному читанні, не викликала жодного занепокоєння в європейських інститутах – від Парламентської асамблеї Ради Європи до Венеційської комісії. Тому очевидно, що вирішення цієї проблеми для України перебуває не скільки у сфері освітньої реформи, стільки у сфері дипломатії.

Слід наголосити, що на основі рамкового Закону «Про освіту» в подальшому має бути розроблено низку спеціальних законів – «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про професійну освіту», «Про освіту впродовж життя», що створять умови для вирішення проблем відповідності ринків праці й освіти, визнання попередньої освіти, розвитку дистанційної, онлайн-освіти, використання потенціалу неформальної та інформальної освіти тощо.

Важливим позитивом є те, що Міністерство освіти й науки України намагається здійснювати процес реформування концептуально, на стратегічну перспективу. Так 13 грудня 2017 року Уряд ухвалив План заходів на 2017-2029 рр. на виконання Концепції «Нова українська школа» [2], у межах якого вже здійснюються перші кроки, як-от уже 100 шкіл пілтують навчання за новим стандартом, оновлюються відповідно до вимог часу навчальні програми за принципом «від предметоцентризму до дитиноцентризму», має бути створена національна е-платформа (тут є цікавий український стартап Evolution, який налагоджує співпрацю з Міністерством освіти й науки та провідними університетами України і вже цього навчального року проходитиме апробацію в деяких школах), здійснена розробка перших е-підручників, курсів дистанційного навчання для школярів та підвищення кваліфікації для вчителів.

Міністерством освіти й науки України вже затверджено Наказ «Про затвердження Положення про електронний підручник» від 02 травня 2018 року № 440 [3]. Пілотування електронних підручників у школах розпочалося вже 2018/2019 і триватиме до кінця 2020/2021 навчального року. За цей час планується дослідити використання експериментальних зразків за 41 назвою підручників (5 назв у перший рік, 13 – у другий, 23 – у третій). Ресурсом для розміщення електронного освітнього контенту та забезпечення вільного доступу до е-підручників стане Національна освітня

е-платформа. Загалом вона міститиме щонайменше 9 функціональних модулів і в подальшому має стати одним з елементів забезпечення якісним освітнім контентом та освітніми послугами для навчання впродовж життя.

Як відомо, ключовими індикаторами ефективності освітньої системи будь-якої країни є доступність і якість освіти. В Україні орієнтовно 33 % дітей, тобто третина всіх учнів країни, навчаються в сільських школах, тому якість сільської освіти має непересічне значення для освітньої системи країни загалом.

До головних проблем, наявних сьогодні у сфері сільської освіти належать: 1. Дисбаланс у якості шкільної освіти в містах і на селі, а отже – підготовки учнів міста й села до проходження ЗНО і, відповідно, вступу до ЗВО. 2. Недостатні обсяги держзамовлення на підготовку фахівців аграрного профілю. Так, 2017 року на місця держзамовлення вступили 85 % міських дітей та 15 % сільських. За даними CEDOS, 55 % випускників сільських шкіл навіть не пробували вступати до університетів: хтось не здолав ЗНО, хтось вступав до коледжів, технікумів та профтехучилищ, а хтось просто нікуди не вступав.

Маючи аграрну галузь, що приносить 14 % ВВП країни і близько 40 % експорту, на 2017 рік було визначено загальнодержавну потребу в підготовці бакалаврів за денною формою навчання за спеціальністю «Захист і карантин рослин» – 97 місць державного замовлення, «Садівництво та виноградарство» – 55, «Водні біоресурси та аквакультура» – 64. В Україні в лісовому господарстві працює майже 500 підприємств різних форм власності, а державне замовлення на підготовку фахівців-бакалаврів денної форми навчання за спеціальностями «Лісове господарство» склало лише 218 місць [4].

Важливим напрямком освітньої політики щодо сільської середньої освіти стала організація мережі опорних шкіл, здійснена на підставі

результатів аналізу статистичних даних і реформи децентралізації влади. За інформацією Міністерства освіти і науки, понад 60 % сільських дітей навчаються в класах із наповненістю менше 15 учнів, з них 33,5 % дітей навчаються в класах, де менше 10 учнів, часто в таких школах один учитель читає більше трьох предметів, що нівелює шанси цих школярів на отримання якісної освіти. В опорних же школах зібрано кращі педагогічні кадри мікрорегіонів, що надасть можливість отримувати сільським учням більш якісну освіту [5].

Отже, запровадження децентралізованої системи освіти в Україні нині перебуває на етапі вивчення світового, насамперед європейського досвіду, формування відповідної законодавчої бази, розроблення та погодження з громадськістю української моделі децентралізації освіти. Ураховуючи те, що освіта – це великий сектор публічних послуг, який має багато підсекторів, таких як дошкільна освіта, початкова освіта, середня освіта, професійно-технічна освіта, позашкільна освіта, у якому зайнято багато тисяч висококваліфікованих кадрів, зокрема вчителів і директорів шкіл, до якого причетні мільйони батьків учнів на різних рівнях освіти, багато професійних асоціацій та на який витрачається значна частка бюджетних коштів України, реформування цієї галузі потребує гармонізації інтересів цих різних груп зацікавлених сторін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аналітична доповідь до Щорічного послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_FIN_AL%20\(2\)\(1\).pdf](http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_FIN_AL%20(2)(1).pdf)

2. Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 903-р // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/903-2017-%D1%80>
3. Про затвердження Положення про електронний підручник: Наказ Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0621-18>
4. МОН починає проєкт з впровадження електронного освітнього контенту [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-pochinaye-proekt-zvprovadzheniya-elektronnoho-osvitnogo-kontentu>
5. Завтра село залишиться без фахівців: Результати вступної кампанії стали неприємною несподіванкою для аграрних вишів [Електронний ресурс] // Голос України, 25.10.2017. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/295079>
6. Лопушинський І.П., Ковнір О.І. Стан та перспективи реформування освіти в умовах децентралізації влади в Україні // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування в Україні: електронне наукове фахове видання Херсонського національного технічного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://el-zbirn- du.at.ua/2017_1/27.pdf

Лопушинська І.В.

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ АРХІВНОЇ СПРАВИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

В умовах становлення інформаційного суспільства стратегічного значення для науково-технічного і соціально-економічного розвитку України набуває Національний архівний фонд (НАФ) як глобальна інформаційна система, що одночасно є найважливішою складовою загальнодержавних стратегічних інформаційних ресурсів та національного культурного надбання.

Незалежність України, соціально-економічні та політичні зміни привели до перегляду сутності та завдань архіву як інструменту державного управління [1]. Нині державну політику в Україні зорієнтовано на впровадження електронних документів та електронного документообігу, спрощення доступу до документів Національного архівного фонду та відкритість національних архівів, їх інтеграцію у світовий архівний простір.

У той же час підвищення дієвості механізмів формування та реалізації державної політики у сфері архівної справи має принципове значення для захисту суверенності та національних інтересів України в зазначеній сфері.

Як відомо, держава гарантує умови для зберігання, примноження та використання Національного архівного фонду, сприяє досягненню світового рівня в розвитку архівної справи і веденні діловодства.

Державну політику у сфері архівної справи і діловодства визначає Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, інші органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування забезпечують проведення державної політики у сфері архівної справи і діловодства в межах своєї компетенції [2].

Метою державної політики у сфері архівної справи є модернізація діловодства з урахуванням міжнародних стандартів та вимог часу, а також використання відомостей, що містяться в документах Національного архівного фонду, поповнення та збереження Національного архівного фонду як вагомої складової інформаційних ресурсів України, що сприяє зміцненню безпеки держави, підвищенню національної самосвідомості українців, забезпеченню соціальних прав особистості як найвищої цінності суспільного розвитку.

Сутність такої політики полягає в реалізації державно-управлінських завдань, пов'язаних із суспільними відносинами у сфері архівної справи.

Водночас сучасний стан архівної справи викликає глибоке занепокоєння, є вагомою підставою для вжиття кардинальних заходів. Так, матеріально-технічна база державних архівних установ морально і фізично застаріла, не відповідає сучасним стандартам і потребам. Лише половина державних архівних установ забезпечено приміщеннями й обладнанням, які відповідають нормативним вимогам щодо зберігання документів та роботи з ними. Ще гіршим є становище в архівних підрозділах та службах діловодства підприємств, установ і організацій. Значно знизився статус цих структур, погіршилося їх матеріальне і кадрове забезпечення. Упродовж тривалого часу не ведеться будівництво сучасних архівосховищ, не виробляються спеціалізоване технологічне обладнання, матеріали для забезпечення збереженості документів. Не запроваджено державну реєстрацію документів приватних архівних зібрань як складової НАФ. Національний архівний фонд не поповнюється документами культурної спадщини України, які знаходяться за кордоном, та документами іноземного походження, що стосуються історії України, не здійснюється їх виявлення, взяття на облік [3].

Наразі в українських архівах по суті не впроваджуються новітні інформаційно-комунікаційні технології. Реальною є загроза безповоротної втрати значного сегмента цінної інформації – електронних документів та інших ресурсів в електронному вигляді. Не повною мірою реалізуються положення Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг». Відповідно до положень названого Закону суб'єкти електронного документообігу повинні зберігати електронні документи на електронних носіях інформації у формі, що дає змогу перевірити їх цілісність на цих носіях. Проте, водночас, в Україні зберігання електронних документів здійснюється на неналежному рівні [3].

Потребують також державної підтримки підготовка архівних кадрів і проведення наукових досліджень у галузі архівознавства, документознавства та інформатизації. Існує невідповідність між зростаючою потребою суспільства в інформації та можливостями архівних установ у її задоволенні. Проте, вирішити всі ці проблеми без достатнього і стабільного бюджетного фінансування неможливо.

Отже, розв'язання проблем у сфері архівної справи за допомогою механізмів державного управління залежить від двох головних чинників: діяльності органів державного управління щодо результативної правореалізації на виконання державної політики у сфері архівної справи; управління процесом реформування суб'єктів державного управління у сфері архівної справи шляхом остаточного узгодження повноважень та компетенцій і забезпечення повноцінної координації в організаційній структурі у цій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кисельова Л.А. Формування та реалізація державної політики у сфері архівної справи і діловодства: автореф. дис. к. держ. упр. – К.: НАДУ, 2013. – 23 с.
2. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 року №3814-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12>
3. Сорока Ю. Правові засади реформування архівної справи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_7745

Макарук О.В.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОДАТКОВОГО БОРГУ

Податкам та іншим податковим платежам належить визначальна роль у формуванні фінансових ресурсів держави. Ефективна реалізація функцій держави, а водночас і її соціально-економічний розвиток значною мірою залежать від наявності фінансових ресурсів у необхідному та достатньому обсязі.

Проте в основі оподаткування знаходиться конфлікт інтересів держави і платників податків, де головним наслідком є виникнення податкового боргу, адже не всі платники сумлінно виконують покладений на них Конституцією податковий обов'язок.

Постійний приріст та нагромадження податкового боргу платниками податків призводить до зменшення можливостей держави щодо фінансування суспільних потреб завдяки податковим надходженням, а тому загрожує економічній безпеці країни.

Окрім того, податкова база значно скорочується внаслідок списання податкового боргу. Очікування платниками податків, особливо великими,

чергового списання податкового боргу зумовлює несвоєчасне погашення ними податкової заборгованості. Це не лише негативно впливає на виконання бюджету, але й завдає суттєвої шкоди базовим принципам, що становлять запоруку дієвості оподаткування. Природно, що існує безпосередня зацікавленість з боку її отримувачів у продовженні подібної практики. Сукупно це стимулює нагромадження податкового боргу. Завдяки цьому порушуються принципи рівномірності та справедливості, оскільки в результаті в програті залишаються законослухняні платники податків.

В Україні згідно зі статистичними даними нагромаджено значний обсяг заборгованості платників зі сплати податкових платежів.

Динаміка податкового боргу за 2018 рік

млн. грн.

Назва показника	З початку року станом на				
	01.01.18	01.04.18	01.07.18	01.08.2018	01.09.2018
Загальна сума податкового боргу	91417,3	89694,1	95720,4	96693,0	97359,2
Сума списаної безнадійної заборгованості	4968,2	641,5	1611,4	1542,5	2317,3

Джерело: за даними Державної фіскальної служби України [1].

Зростання рівня податкового боргу значно звужує фінансову базу держави для здійснення необхідних економічних і соціальних програм, обмежує її можливості впливати на соціально-економічну ситуацію в країні, перешкоджає стабілізаційним процесам та економічному зростанню.

Отже, податковий борг є наслідком допущених прорахунків у державній соціально-економічній політиці та свідченням протиріч у податкових відносинах, що склалися між платниками податків та державою [4].

Нерівне становище суб'єктів господарювання призводить до того, що окремі з них стають неспроможними виконувати високе податкове навантаження. Це спричиняє вигідність несплати податків, оскільки платник податків стає більше зацікавлений у свідомому порушенні норм законодавства, ніж у залученні кредитних ресурсів для погашення податкової заборгованості [2].

У цьому плані насамперед необхідно визначити соціально-економічну сутність податкового боргу. Суто прагматичне по формі питання податкового боргу, за змістом є глибокою суспільною проблемою з широким спектром соціально-економічних наслідків, без вирішення якої неможливе виконання конституційно закріплених функцій держави на високому якісному рівні [3].

Таким чином, в Україні хронічна заборгованість зі сплати податків та обов'язкових платежів стала постійним атрибутом державних фінансів. Невиправдане зростання обсягів несплачених податків гальмує процес макрофінансової стабілізації й економічного зростання країни. Приховування об'єктів оподаткування, ухилення від сплати податків, незадовільний стан фінансової дисципліни великих платників нарощують дефіцит бюджетних надходжень. За умов фінансової кризи, коли об'єктивна обмеженість грошових коштів стає ще відчутнішою, проблема податкової заборгованості набуває в Україні особливої небезпечності, ставлячи під загрозу виконання економічних і соціальних програм. Водночас ця проблема має й морально-етичний аспект, віддзеркалюючи нехтування платниками їх конституційних обов'язків сплачувати податки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Веб-портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс].
- Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/dinamika-podatkovogo-borg/>- Назва з титул. екрану.
2. Теоретико-методологічні засади управління податковим боргом /
О. М. Десятнюк // Наукові записки [Національного університету
«Острозька академія»]. Сер. : Економіка. - 2013. - Вип. 21. - С. 148-152.
[Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/
Nznuoa_2013_21_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_21_34)
3. Тимченко О. М. Податковий борг в Україні: мінімізація ризиків та
ефективність менеджменту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра
економ. наук : спец. 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит / О. М. Тимченко. -
К., 2010. - 37 с.
4. Юр'єва О.І. Податковий борг: аналіз поняття та вплив на суспільно-
економічні відносини / О. І. Юр'єва // Аспекти публічного управління. -
2016. - № 3. - С. 67-73. [Електронний ресурс]. - Режим
доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/
aplup_2016_3_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2016_3_10)

Мартиненко В.Ф.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МІЖ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Діяльність органів місцевого самоврядування є однією із найбільш актуальних сфер, що регулюється внутрішніми і зовнішніми правовими документами. До внутрішніх документів належить, зокрема, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1]. До зовнішніх – Європейська

Хартія місцевого самоврядування [2], Всесвітня Декларація місцевого самоврядування [3].

Провідною проблемою в діяльності органів місцевого самоврядування є розподіл повноважень та відповідальності між органами місцевого самоврядування та органами державної влади. Відправним пунктом у розв'язанні цієї проблеми є коректне встановлення термінів, визначень, категорій.

Аналіз документів, що регулюють розподіл повноважень та відповідальності між органами місцевого самоврядування та органами державної влади, засвідчив, що їх ефективна взаємодія залежить від об'єктивного трактування основних термінів і понять.

До повноважень базового рівня органів місцевого самоврядування відносять:

- забезпечення місцевого економічного розвитку (поліпшення умов підприємництва);
- забезпечення розвитку місцевої інфраструктури (доріг, мереж водо-, тепло-, газо-, електропостачання та ін.);
- забезпечення вирішення питань забудови території (надання дозволів на будівництво, відведення земельних ділянок);
- забезпечення благоустрою території;
- забезпечення утримання вулиць і доріг;
- надання громадської безпеки.

Цей перелік є чітким, однозначним, який трактується зрозумілими смислами щодо мети місцевого самоврядування. Невизначеності починаються з порядку розподілу повноважень та відповідальності двох суб'єктів – органів місцевого самоврядування та органів державної влади. Ідеться, наприклад, про відповідальність цих суб'єктів у забезпеченні

виконання даних завдань. У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» в розділі IV «Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування» відповідальність розуміється як санкції за порушення повноважень [1, (стаття 77)]. У використанні цієї категорії спостерігається повний хаос. Чи потрібна така відповідальність громадянам? У цьому Законі [1] відсутня відповідальність органів місцевого самоврядування перед громадянами за належну організацію їх діяльності, за досягнення поставлених цілей громади. У цьому контексті структура «відповідальності» є складною. У першій частині «відповідальність» – це гарантоване виконання взятих чи наданих повноважень. У другій частині «відповідальність» – це санкції за невиконання повноважень.

Уточнення потребують й інші визначення, що використовуються в законодавчо-нормативних документах. Ідеться, зокрема, про «оцінку ефективності місцевого самоврядування». У цьому контексті потрібно зазначити, що в методологічному плані сфера оцінки знаходиться в найбільш катастрофічному стані, яка здійснюється на основі хаотичного застосування критеріїв, показників, що не розмежовуються один від одного. Оцінка ефективності взаємодії органів місцевого самоврядування та органів державної влади мають здійснюватися на основі повного, замкнутого циклу, що в літературі опубліковано ще впродовж 2005-2008 років [5; 6]. Суть повного, замкнутого циклу [7] полягає в тому, що ефективність названої взаємодії визначається на основі алгоритму, у якому встановлюється ступінь досягнення поставленої мети – забезпечення достойного життя громадян. Повна, замкнена оцінка ефективності має таку структуру: критерії, показники, міра, суб'єкти, об'єкти, механізм оцінки.

Повний, замкнений цикл має застосовуватися до характеристики змісту всіх повноважень органів місцевого самоврядування. Наприклад,

проблеми із утилізацією сміття від діяльності людини будуть до того часу, поки не буде охоплено цикл його утворення, руху, утилізації на основі повної переробки. Тільки на основі повної переробки сміття, якого в Україні зібралося вже понад 40 млрд. тонн, можна забезпечити енергетичну незалежність України, звільнити більше 7% її території.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року №280/97-ВР (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170).
2. Європейська Хартія місцевого самоврядування. «Офіційний вісник України» від 03 квітня 2015 року № 24.
3. Всесвітня декларація місцевого самоврядування. Електронний ресурс: [Режим доступу]: <https://sites.google.com/.../vsesvitna-deklaracia-miscevogo-sa...>
4. Публічне управління та адміністрування. Електронний ресурс: [Режим доступу]:https://pidruchniki.com/81316/menedzhment/vidpovidalnist_publich_nomu_administruvanni.
5. Мартиненко В.Ф. Державне управління інвестиційним процесом в Україні: Монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2005. – 300 с.
6. Мартиненко В.Ф. Державне управління інвестиційним процесом в Україні: навчальний посібник. - К.: НАДУ, 2008. - 300 с.
7. Мартиненко В.Ф. Теоретико-методологічні засади становлення та розвитку місцевого самоврядування в сучасній Україні / Місьцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях: колект. моногр./ за заг. ред. Р.М.Плюща. - РІДНА МОВА. 2016. – 808 с. (с.276-328).

Молодцов О.В.

РЕФОРМА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ АСИМЕТРИЧНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В Україні діє модель територіальної організації влади, яку прийнято називати симетричною, оскільки вона передбачає надання всім регіонам однакових повноважень. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні 2014 року [2] спирається саме на таку модель. З цією концепцією, однак, не узгоджується Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей», термін чинності якого продовжено до 31 грудня 2019 р. [1]. Він, зокрема, передбачає таку форму децентралізації, яку прийнято називати асиметричною. І хоча український законодавець ухвалив цей Закон для створення необхідних умов мирного врегулювання ситуації навколо окремих районів Донецької та Луганської областей, він не сприймає саму ідею асиметричної децентралізації, оскільки її впровадження може зруйнувати гомогенний культурно-інституціональний простір України та створити загрози для територіальної цілісності держави, змусить докорінним чином переглянути принцип централізованого перерозподілу ресурсів.

Абстрагуючись від політичного контексту, спробуємо дати відповідь на запитання щодо доречності для України застосування європейської практики розв'язання подібних проблем на основі асиметричної децентралізації, яку в Європі застосовують як форму набуття територіями відносної автономії в політико-правовому, матеріально-фінансовому, етнокультурному чи інших сенсах з метою розв'язання конфліктів, у тому числі «гарячих» як в Україні. Зрозуміло, що такі зміни в територіальній

організації влади мають спиратися на певні цінності, що містяться, зокрема, у «новому регіоналізмі», який, до речі, пропагується в українській науковій літературі як ідейна база децентралізації.

Асиметрична децентралізація за певних обставин може виступати інструментом захисту прав громадян та реалізації інтересів громадянського суспільства в цілому. Її основні можливості полягають в тому, що вона:

- а) розширює можливості для регіонального експерименту, спрямованого на реформування суспільства в цілому;
- б) надає регіону повноваження, що дають змогу їм дистанціюватись у разі потреби від надмірних претензій центру;
- в) відкриває регіональній політичній еліті можливості задіяти додаткові канали для участі населення в політичному житті.

Зазначені переваги в правовому сенсі спираються на європейське право, зокрема, на доктрину, зафіксовану в Декларації щодо регіоналізму в Європі.

Європейці вважають, що для організації місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей прийнятною є модель Південного Тіролю – автономної області, розташованої в італійських Альпах, що раніше довгий час належала Австрії. За результатами асиметричної децентралізації цей регіон 2001 року отримав інституціональний статус розширеної автономії, що надав права німецькомовним жителям регіону одержувати освіту своєю мовою, формувати регіональний парламент з повноваженнями видання законів, обрання президента, двох віце-президентів і міністрів автономії. У такий спосіб вдалося припинити терористичні акти, усунути «гарячий» конфлікт між регіоном та центром.

Досвід особливої форми політико-територіальної організації влади на основі асиметричної децентралізації мають також інші країни Європи, зокрема Іспанія. У цій країні також було запроваджено складну модель так званої «регіоналізованої (унітарної) держави», що базується на автономії

окремих адміністративно-територіальних одиниць. Проте проблеми конфліктності відносин між центром та регіонами залишилися. Тому європейський досвід асиметричної децентралізації можна оцінювати як досить суперечливий. Він показує, що надання окремим регіонам особливих повноважень не завжди гармонізує відносини «центр-периферія», а лише за певних обставин. Зокрема, про це свідчить незатухаючий (мирний) сепаратизм автономної провінції Каталонії (Іспанія).

Європейський досвід асиметричної децентралізації слід оцінювати в контексті сучасних українських реалій. До них, зокрема, слід віднести той факт, що конфлікт «центр – регіон» в Україні спричинено значною мірою ззовні, він має інше коріння та політичні обставини, не пов'язані з суто етнополітичними відносинами. До того ж політична система України ще не має характеристик усталеної демократії як у більшості європейських країн. Зокрема, не діють механізми поміркованого партійного плюралізму, партисипативної демократії та так званої консенсусної демократії. Ця система України ідеологічно (культурно, ціннісно) не спроможна водночас перейти до децентралізованого державного управління з розширеними, тим більше асиметричними повноваженнями органів місцевого самоврядування.

Резюмуючи вищевикладене, наголосимо на такому. Адекватна для України модель децентралізації може допускати елементи асиметричності лише за певних умов: зламу партійно-олігархічної системи, упровадження механізмів поміркованого партійного плюралізму, наявності механізмів партисипативної та консенсусної демократії, зміцнення культурно-інституціонального середовища та основ місцевого самоврядування, оптимізації та раціоналізації публічного управління, демократизації суспільно-політичного життя в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей: Закон України від 16 вересня 2014 року № 1680-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1680-18>. – Назва з титул. екрана.
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>. – Назва з титул. екрана.

Набока С. І.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

Інформаційні ресурси відіграють важливу роль у функціонуванні органів державної влади, основним призначенням яких є повідомляти громадськість про свою діяльність, що, своєю чергою, сприяє поліпшенню прозорості та відкритості у відносинах між державою і громадянами, розвитку взаємодії влади та суспільства в мережі Інтернет за допомогою Web-сайтів.

Основними етапами розвитку Web-сайтів органів влади є: розміщення інформації, зворотній зв'язок, трансакції та інтерактивні інтегровані послуги.

Метою дослідження є запропонувати підходи щодо поліпшення організації доступу до електронних інформаційних ресурсів органів державного управління.

Проблеми організації доступу до електронних інформаційних ресурсів через Web-сайти органів місцевої влади було досліджено в наукових працях Серова Ю.О., Матієшина Л.М., Корчинського С.М. та ін. [1, 2].

Оскільки в названих вище наукових працях, надано уваги моніторингу інформаційних ресурсів органів місцевого самоврядування, тому доречним є дослідити аспекти організації доступу до електронних інформаційних ресурсів органів державної влади, а саме обласних державних адміністрацій.

Основні цілями моніторингу є опрацювання інформації щодо дотримання органами виконавчої влади вимог чинної нормативно-правової бази з питань розміщення та доступу до інформації на офіційних Web-сайтах [3, 4] на прикладі Web-ресурсів Херсонської, Львівської, Дніпропетровської, Київської обласних державних адміністрацій.

Моніторинг сайтів проводиться згідно з розробленою методикою Інституту громадянського суспільства [5], що відповідає вимогам чинного законодавства з питань доступу та розміщення інформації на електронних інформаційних ресурсах органів державного управління [3, 4].

Оскільки специфіка наведеної вище методики моніторингу [5] властива місцевим радам, тому критерії оцінки сайтів облдержадміністрацій потребували певної корекції, що покликано відмінністю у функціонуванні органів державного управління від органів місцевого самоврядування.

Основні категорії оцінювання: наявність обов'язкової загальної інформації; наявність наборів даних, що підлягають оприлюдненню; наявність додаткової інформації; наявність мережевих функцій; технічні вимоги.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновки, що Web-сайти досліджуваних обласних державних адміністрацій у широкому загалі відповідають вимогам розміщення обов'язкової інформації, водночас слід зауважити, що на більшості Web-сайтів досліджуваних обласних державних адміністрацій практично відсутня інформація про відкриті набори даних, що підлягають оприлюдненню відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» [3].

Додаткова інформація на сайтах досліджуваних обласних державних адміністрацій є досить добре представленою, але частково не висвітленими залишаються відомості про ЗМІ та про рівень розвитку науки й освіти.

Розвиток мережевих функцій на сайтах досліджуваних обласних державних адміністрацій знаходиться на досить високому рівні, недоліки полягають у відсутності проведення веб-конференцій та незадовільному рівні функціоналу пошуку документів та іншої інформації на Web-сайті.

Відповідність технічних вимогам сайтів досліджуваних обласних державних адміністрацій знаходиться на середньому рівні, наявні певні недоліки, що стосуються форматів розміщення документів, відсутності адаптивності сайтів під різноманітні мобільні та десктоп платформи, відсутності версії сайту для людей з вадами зору, форумів та веб-конференцій.

У результаті проведеного дослідження також було запропоновано підходи щодо поліпшення наповнення, розміщення інформації та організації доступу до неї, а саме: впровадження стандартизованої структури представлення та викладення інформації на Web-ресурсах органів державної влади на законодавчому рівні; запровадження адаптивних інтерфейсів сайтів обласних державних адміністрацій; створення пошукових систем на сайтах обласних державних адміністрацій

як за документами, так і змістом по Web-ресурсах; проведення веб-конференцій та запровадження форумів обговорення.

Оскільки процес моніторингу Web-сайтів органів державної влади є процесом рутинним, тому перспективним полягає питання проведення дальших розвідок з можливістю автоматизації цього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Серов Ю. О. Проблеми функціонування веб-сайтів міських рад невеликих міст України / Ю. О. Серов, Л. М. Матієшин // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія : Обчислювальна техніка та автоматизація. - 2014. - № 2. - С. 94-100.
2. Інформаційна відкритість сайтів міських рад станом на 2012 р. Які зміни відбулися. /С. М. Корчинський. - К. : Леста, 2012. – 43 с.
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року №2939-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
4. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248573101>
5. Методика моніторингу інтернет-сайтів органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.csi.org.ua/?p=965>

Полосьмак К.О.

СТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

У світовій практиці становлення системи місцевого самоврядування пов'язане із зростанням адміністративної, фінансової та судової самостійності і залежить від держави. Сьогодні в більшості демократичних держав питання управління місцевими справами вирішуються як агентами центральної державної влади, так і представницькими органами населення на певній території. Вони діють відповідно до спеціальних законів, що регулюють ці питання, у конституціях визначаються основні принципи та положення.

Сучасний стан розвитку держави характеризується появою нових актуальних теоретичних і практичних проблем, що широко обговорюються й стають предметом дискусій як серед науковців, так і практичних працівників. Одним із таких питань є вдосконалення діяльності органів місцевого самоврядування в Україні.

У сучасній системі науки державного управління поняття «місьцеве самоврядування» визначається як право та спроможність територіальної громади вирішувати питання місцевого значення під свою відповідальність або відповідальність створених нею органів [4].

Сучасну концепцію місцевого самоврядування розроблено міжнародними інституціями на основі вивчення й узагальнення багаторічної практики правового регулювання і функціонування місцевого самоврядування в багатьох країнах світу. Концептуальні засади побудови і функціонування місцевого самоврядування визначено і викладено в міжнародних актах. Це Всесвітня декларація місцевого самоврядування

(далі Всесвітня декларація) та Європейська Хартія місцевого самоврядування» (далі Європейська Хартія) [2; 1].

Сучасним міжнародно-правовим документом, що найбільше повно викладає поняття й принципи місцевого самоврядування, звичайно вважають Європейську Хартію. Відповідно до офіційної версії Хартії, місцеве самоврядування розуміє право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання й управління суттєвою часткою суспільних справ, що належать до їх компетенції, в інтересах місцевого населення. Це право здійснюється радами або зборами, члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права і які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи. Це положення жодним чином не заважає використанню зборів громадян, референдумів або будь-якої іншої форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом.

Як відомо, упродовж становлення місцевої демократії формувалися різноманітні моделі місцевого самоврядування. Виокремлюють такі, як англосаксонську (англо-американська), французьку (континентальну), змішану (іберійську) та радянську (соціалістичну). Якщо ми порівняємо ці всі моделі з українською системою функціонування та побудови місцевого самоврядування, то зможемо віднайти певні чинники, що є спільними для цих видів функціонування місцевого самоврядування в Україні та країнах Європейського Союзу.

Провідною тенденцією в сучасних демократіях є зростання ролі муніципальної влади у вирішенні справ суспільства, децентралізації влади та передачі повноважень від центральних органів влади регіональним та місцевим самоврядним інституціям. Становлення і зміцнення муніципальної влади, що є невід'ємною умовою існування громадянського

суспільства, є провідною тенденцією сучасного європейського адміністративного простору.

Розвиток місцевого самоврядування є одним з пріоритетних напрямків державної політики України, зокрема в контексті реалізації стратегічного курсу інтеграції до європейського співтовариства [4].

Так, набувши членства в Раді Європи 1995 року, Україна взяла на себе низку зобов'язань у сфері реформування чинного законодавства на основі норм та стандартів РЄ. У своїх відносинах Україна і Рада Європи вже вийшли за межі етапу становлення двосторонніх відносин. З року в рік Україна демонструє «суттєвий прогрес» у впровадженні демократичних норм і стандартів у повсякденне життя країни. Одночасно слід наголосити, що багато країн Східної Європи ефективно використали своє членство у Раді Європи та різні механізми співпраці з цією організацією для досягнення відповідних критеріїв (насамперед, Копенгагенських критеріїв) для набуття членства в Європейському Союзі, що є добрим прикладом й для України.

Структуру місцевого самоврядування становлять територіальна громада (першооснова самоврядування); сільські, селищні, міські ради, сільські, селищні, міські голови; виконавчі органи сільських, селищних, міських рад; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення [3].

Система місцевого самоврядування є досить розгалуженою, що визначає вимогу системності для очікуваних реформ. Ключовим інструментом для успішної трансформації вітчизняної системи місцевого самоврядування має бути науковий та інституційний супровід реформ [5].

Уважається, що розбудована система місцевого самоврядування була ключовим елементом, який дозволив європейським державам досягти

значних успіхів у забезпеченні високої управлінської ефективності. Європа ХХ століття ознаменувалася «пануванням місцевого самоврядування», а саме самоврядування - «пошуком шляхів його вдосконалення».

З цього приводу зазначається: «Цивілізованим народом правлять не президент, не парламент і не уряд. Цивілізований народ править собою сам через систему самоврядування, а органи центральної влади (законодавчої, виконавчої та судової) повинні захищати це самоврядування від втручання зовнішніх чинників, маючи для цього силові структури та збираючи податки на своє та їхнє утримання. Решта коштів залишається в територіальних громадах для здійснення того ж таки самоврядування» [6].

Єдиної європейської моделі організації публічної влади на місцевому рівні не існує. Муніципальні системи розвивалися і розвиваються в складних політичних та економічних умовах, долаючи внутрішні протиріччя та віддзеркалюючи специфічні традиції держав, ментальність та культурний рівень народів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Всесвітня декларація місцевого самоврядування // Місцеве та регіональне самоврядування України. – К., 1994. – Вип. 1-2 (1-7). – С. 15-19.
2. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: Офіційний веб-портал. – Режим доступу: [http:// zakon3.rada.gov.ua](http://zakon3.rada.gov.ua)
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>;
4. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (гол.) та ін. - Х.: Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2011.

5. Ковбасюк Ю.В., Ващенко К.О., Толкованов В.В. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. – К.: НАДУ, 2014. –128 с.
6. Нагалецький Т. Україна: вибір моделі розвитку самоврядування / Т. Нагалецький // Узагальнення польського досвіду місцевого самоврядування та перспективні напрями розвитку самоврядування в Україні. – К.: Агентство «Україна», 2001. – С. 72-78.

Проніна О.В.

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

На початку 2000-х рр. економіка України мала високі темпи економічного зростання (одні з найвищих серед пострадянських країн). Упродовж 2001-2008 рр. ВВП збільшився на 71,8%, тобто середньорічне зростання перевищувало 8%. Світова криза 2008–2009 рр. супроводилася спадом в економіці України. Такі чинники, як несприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура в поєднанні зі зростанням ціни імпортованого з Росії газу, спричинили зниження обсягів виробництва продукції металургії, хімії та нафтохімії, експортоорієнтованих сегментів машинобудування.

Під час економічного відновлення 2010–2011 рр. лише вдалося досягти рівня 2006 р., причому вирішальну роль відіграло посткризове відновлення світової економіки.

Економічна модель України все ще залишалася сировинно-індустріальною та головним чином орієнтованою на експорт. Єдиною галуззю, що демонструвала високі темпи розвитку, був аграрний сектор,

проте ці успіхи значною мірою забезпечувалися державними дотаціями та пільгами.

2014 року Україна стикнулася з найгострішими викликами, включно з економічною кризою, воєнним конфліктом на сході країни та анексією території Автономної Республіки Крим. Падіння внутрішнього попиту та слабкий зовнішній попит спричинили падіння реального ВВП на 6,8% та стрімке знецінення гривні. За підсумками 2015 р., порівняно з 2014 р. мали місце: падіння ВВП на 14,6% , падіння промислового виробництва на 19,5%, зменшення обсягів виробництва у сільському господарстві на 9,3%, зростання споживчих цін на 40,7%, скорочення обсягів експорту товарів на 35,0%, падіння реальної заробітної плати на 23,9 %.

Унаслідок геополітичного конфлікту впродовж 2014-2015 років перепонами на шляху розвитку економіки України стали:

- руйнування виробничих потужностей та транспортної інфраструктури на території воєнного конфлікту;
- втрата міжгалузевих та логістичних зв'язків у регіональному та зовнішньоекономічному просторі;
- ускладнення міжнародних відносин із країною – колишнім основним торговельним партнером (Російською Федерацією), нестача енергетичної сировини (вугілля);
- зростання інвестиційних ризиків та негативних очікувань населення.

Негативний вплив на економіку України у 2015 р. справляють і нагромаджені системні диспропорції, наслідками яких стали девальваційні та інфляційні шоки [2].

Найуразливішими до всіх цих показників виявилися сільські території, тому вважаємо за потрібне розглянути основні проблеми сільських територій у контексті складників сталого розвитку.

Деградація сільських територій та зубожіння селян зумовлено, зокрема [1]:

- низьким рівнем розвитку та переважно монофункціональністю аграрного сектора;
- низьким рівнем дохідності сільськогосподарського виробництва;
- відсутністю фінансової підтримки дрібних сільськогосподарських товаровиробників;
- обмеженістю фінансових ресурсів місцевих бюджетів;
- зменшенням кількості об'єктів соціальної інфраструктури села;
- адміністративними перешкодами в залученні інвестицій.

Серед найдієвіших компонентів організаційно та економічного механізму розвитку села є належна державна політика. Головна причина деградації в стані сільської місцевості – відсутність конкурентоспроможної програми її розвитку, тобто програми, зорієнтованої на потреби конкретної громади, регіону, що зможе практично впровадити економічну альтернативу, а саме – сформувати клас малого бізнесу.

Процес реформування сільського господарства України тривалий час здійснювали без урахування головного двигуна еволюційних реформ – активізації самого селянина. Із проголошенням незалежності України об'єктом наукового вивчення й державного регулювання залишилося сільське господарство та агропромисловий комплекс, а питання розвитку села, переважно у вигляді забезпечення діяльності соціальної інфраструктури, розглядалися як похідні від виходу з кризи і забезпечення ефективної діяльності агропромислового виробництва.

На сьогодні саме народ України є головним чинником, що потенційно здатний забезпечити перехід країни до моделі сталого розвитку. На заваді цьому стоїть значна кількість негативних факторів. Серед них:

- несприятлива демографічна структура населення та зменшення його чисельності;
- високі показники захворюваності;
- значний механічний відтік населення за кордон;
- низький життєвий рівень;
- низьке соціальне забезпечення;
- втрата соціальних орієнтирів та потреба перекваліфікації, пошуку місця працевлаштування і зміни професії для багатьох громадян України.

Наступний ресурс, що є основою забезпечення сталого розвитку країни, – її територія. Україна володіє надзвичайно родючими землями, земельні ресурси відіграють важливу роль для суспільства, забезпечуючи існування населення та його взаємодію з природою.

Збереження територіальної цілісності держави, суверенітету Українського народу на власній території є одним з обов'язкових чинників забезпечення сталого розвитку країни. Нашу країну розміщено в природно-кліматичному регіоні зі сприятливими умовами.

Тому, незважаючи на сучасну ситуацію, раціональне освоєння природно-кліматичних ресурсів є важливим чинником і джерелом забезпечення сталого розвитку.

Природно-ресурсний потенціал України також є чинником, який може і має бути використано в процесі переходу до сталого розвитку. Природно-ресурсний потенціал нашої країни має низку особливостей, що не сприяють забезпеченню сталого розвитку на його основі.

З вищезазначеного видно, що Україна має незначні природні ресурси для потреб власного сталого розвитку та показує загострення проблем взаємовідносин суспільства і природи. У зв'язку з цим існує потреба в особливих підходах до освоєння й господарського використання природно-ресурсного потенціалу України. Як основні природні ресурси, що можуть

бути вжиті у процесі переходу до сталого розвитку, слід назвати земельні ресурси, рекреаційні ресурси та запаси окремих видів корисних копалин.

Соціально-економічний потенціал може розглядатися як наступний ресурс сталого розвитку країни. Незважаючи на нинішній кризовий стан багатьох галузей економіки України, значний рівень зношеності основних виробничих засобів, у господарському комплексі країни є низка виробництв, що можуть бути конкурентоспроможними на міжнародних ринках та забезпечувати потреби економічного і соціального розвитку нашої держави.

Розглядаючи потенціал внутрішніх ресурсів забезпечення сталого розвитку країни, слід зазначити, що загальний обсяг їх є не зовсім достатнім, а це зумовлює потребу мобілізації та залучення додатково зовнішніх ресурсів. Для того щоб Україна могла забезпечити сталий розвиток при високому рівні задоволення соціально-економічних потреб населення та збереженні природної рівноваги в межах власної території, вона повинна використовувати процеси міжнародної інтеграції для отримання доступу до тих зовнішніх ресурсів, що є необхідними для задоволення її внутрішніх потреб.

За умови досягнення балансу та еквівалентності обміну потоками ресурсів можна буде вести мову про досягнення передумов для переходу країни до сталого розвитку.

Економіка України характеризується низькою енергоефективністю. Незважаючи на різке подорожчання енергоресурсів, в Україні повільно упроваджуються заходи, спрямовані на енергозбереження, підвищення енергоефективності та отримання енергії з відновлюваних альтернативних джерел.

Законодавство в частині здійснення державного нагляду у сфері охорони навколишнього середовища є недосконалим. Більшість

промислових підприємств працюють без проведення докорінної реконструкції, відновлення устаткування, упровадження прогресивних технологій. Застарілі технології призводять до перевитрат сировини, матеріалів, палива, енергоносіїв, збільшення відходів, що підвищує техногенне навантаження на довкілля.

Недосконала законодавча база дає змогу підприємствам-забруднювачам нехтувати вимогами екологічного законодавства та завдавати шкоди природному довкіллю. Стратегія передбачає також проведення реформи системи національної безпеки й оборони, реформування системи охорони здоров'я та системи оподаткування.

Зрештою, головною передумовою реалізації стратегії є суспільний договір між владою, бізнесом і громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» визначає стратегічні напрями реформ та політику розвитку на середньострокову перспективу (до 2020 р.).

Головною проблемою сталого розвитку України є досягнення компромісів між трьома цілями: сприянням економічному зростанню і конкурентоспроможності, зменшенням соціальної нерівності та збереженням бази природних ресурсів. Модель сталого розвитку розглядає означені три цілі як такі, що взаємно підсилюються, а не суперечать одна одній.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015–2020 роки: проект від 19 жовт. 2015 р. / Мінагрополітики. Київ, 2015. – 131 с.
2. Цілі розвитку тисячоліття Україна: 2000-2015: нац. доп. URL: http://www.un.org.ua/images/stories/docs/2015_MDGs_Ukraine_Report_ukr.pdf.

Проніна О.В., Молнар Н.В.

ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ

Кожна держава залежно від цілей, ресурсних можливостей та особливостей розвитку застосовує власну модель житлової політики – сукупність підходів, концепцій, інструментів та принципів щодо побудови системи публічно-управлінського впливу на задоволення суспільних потреб щодо житла.

Незважаючи на посилену увагу вчених до проблеми реформування ЖКГ, у наукових роботах недостатньо висвітлено тему перспективного бачення дальшого стану функціонування галузі та варіанти вирішення проблеми модернізації застарілого житла, вплив усіх учасників публічної житлової політики на означену ситуацію з метою створення умов для сприятливого розвитку житлової сфери. Усі дослідники погоджуються з фактом високого рівня зношеності будівель у житловому фонді, проводять статистичний аналіз основних технічних і економічних показників.

Теоретична і практична вагомість проблематики в цій сфері передбачає пошук і розроблення нових принципів формування і реалізації опосередкованого, непрямого впливу державних органів і муніципалітетів на житлову сферу, становлення бізнесу і населення як безпосередніх активних учасників житлової політики [1, С. 88-89].

Особливе значення для формування і реалізації публічної житлової політики мають принципи. У науці принципи являють собою загальні вимоги до побудови теорії, сформульовані як те первинне, що лежить в основі певної сукупності фактів. Принципами називають загальні положення, яким повинні задовольняти наукові припущення, гіпотези або теорії, наприклад, принцип причинності, принцип еквівалентності, принцип відповідності, принцип невизначеності тощо [3].

У Концепції державної житлової політики (від 30 червня 1995 р.) не пропонуються принципи, а визначені лише основні чинники, напрями і шляхи реалізації державної житлової політики. У статті 3 Закону України “Про житлово-комунальні послуги” (від 9 листопада 2017 р. № 2189-VII) прописано, що державна політика у сфері житлово-комунальних послуг ґрунтується на таких принципах:

1) забезпечення раціонального використання наявних ресурсів та сталого розвитку населених пунктів;

2) створення та підтримання конкурентного середовища при виробленні та наданні житлово-комунальних послуг, забезпечення контролю у сфері діяльності природних монополій;

3) забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій, що виробляють, виконують та/або надають житлово-комунальні послуги, на умовах самофінансування, досягнення рівня економічно обґрунтованих витрат на виробництво таких послуг;

4) регулювання цін/тарифів на житлово-комунальні послуги у випадках, визначених законом, з урахуванням досягнутого рівня соціально-економічного розвитку, природних особливостей відповідного регіону та технічних можливостей;

5) забезпечення рівних можливостей доступу до отримання мінімальних норм житлово-комунальних послуг для споживачів незалежно від соціального, майнового стану, віку споживача, місцезнаходження та форми власності юридичних осіб тощо;

6) дотримання встановлених стандартів, нормативів, норм, порядків і правил щодо кількості та якості житлово-комунальних послуг [2].

Базовими принципами збалансованого розвитку, визначеними на основі узагальнення положень міжнародних юридичних документів і доповідей міжнародних природоохоронних організацій, є такі:

- загальні принципи: турбота про людей, справедливість, охорона та відродження цілісності екосистем Землі, повага до природи, загальна відповідальність людства за стан довкілля, міжпоколінна рівність, поєднання розвитку суспільства зі збереженням довкілля; економічні принципи: принцип попередження, принцип “забруднювач платить”, ліквідація незбалансованих моделей виробництва та споживання, економне та ефективне використання ресурсів, розроблення та впровадження екологічно дружніх технологій;
- принципи демократичного управління: участь громадськості в ухваленні рішень, посилення ролі основних груп населення, зміцнення демократичних інституцій на всіх рівнях, забезпечення прозорості і підзвітності державних установ і міжнародних організацій, ненасильницьке розв’язання конфліктів [4].

Можна припустити, що нині органи публічної влади України розвивають вітчизняну житлову сферу на основі моделі нового публічного менеджменту, зокрема організовується створення об’єднань співвласників багатоквартирних будинків, що мають на основі принципів партнерства, конкуренції, автономії тощо задовольняти узгоджені потреби власників житлових помешкань.

Як бачимо, публічна житлова політика формується на низці принципів. Пропонуємо комплекс принципів публічної житлової політики, що складається з принципів формування і принципів реалізації публічної житлової політики.

Принципи публічної житлової політики: – принципи формування публічної житлової політики:

Універсальні принципи політики: верховенства права, забезпечення реалізації прав і свобод, рівність, поділ влади, прозорість, сталий розвиток, баланс інтересів, соціальне партнерство.

Ціннісні: активна участь народу у виробленні політики, зрозумілість, підзвітність урядів, демократизм, плюралізм, гуманізм, моральність.

Good Governance: когерентність, солідарність, субсидіарність, територіальна відповідність, принцип економії від масштабу.

Принципи державної регіональної політики: паритетність, унітарність, історична спадкоємність, етнокультурний розвиток.

Принципи державної внутрішньої політики: пріоритетність захисту національних інтересів, соціальне партнерство, громадянська солідарність, забезпечення балансу загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів.

Законодавчо встановлені принципи: розвиток публічно-приватного партнерства, гласність, громадський контроль, прозоре і незалежне державне регулювання, спільна відповідальність держави та органів місцевого самоврядування, господарювання на умовах самофінансування, дотримання встановлених стандартів, сприяння реалізації права громадян на житло.

Загальні: об'єктивність, конкретність, оптимальність, наявність зворотніх зв'язків

Таким чином, у житловій сфері відбуваються постійні процеси, що в цілому характеризують стан публічної житлової політики. В ідеальному варіанті задоволення потреб суспільства в житловій сфері – це точка збігу інтересів усіх учасників відносин у названій площині в певний період часу. Тобто публічна житлова політика передбачає визначення зусиллями всіх її учасників спільного для всіх інтересу та ініціювання консолідації різновекторних ресурсних потоків та мотивів всіх учасників в один єдиний курс дій для досягнення бажаного результату – задоволення потреб суспільства в житловій сфері.

Якість зв'язку між учасниками житлової політики і зв'язку між їх індивідуальними результатами показує рівень розвитку публічної житлової політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лук'янихін В. О. Механізми публічного адміністрування в аспекті залучення інвесторів для розвитку інфраструктури житлового господарства / В. О. Лук'янихін, О. І. Деміхов // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. – Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2016. – № 1 (49). – С. 88–93.
2. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 09 листоп. 2017 р. № 2189-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2189-19/page>
3. Про основні засади державної житлової політики: проект Закону України (ред. від 25 жовт. 2013 р. № 3498) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/>
4. Філософія державного управління: метод. рек. / авт. кол.: В. М. Князєв, Ю. В. Бакаєв, Т. Е. Василевська та ін. ; за заг. ред. В. М. Князєва. – Київ: НАДУ, 2014. – 44 с.

Романовський О.О.

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПАРАДИГМИ

У кризових умовах, у яких наразі перебуває Україна, важко переоцінити значущість нової парадигми управління як комплексного теоретичного рішення.

Глибока криза багатьох соціальних інститутів нашого суспільства, складні суперечливі процеси, що в ньому відбуваються, потребують відповідей на безліч запитань. Від якості цих відповідей залежить якість українського соціального майбутнього, місце України в геополітичному просторі, що постійно змінюється.

Безпосередній вплив на формування нової управлінської парадигми мають принципи формування еліт (управлінської, політичної, економічної тощо). Управлінську еліту визначають як сукупність людей, які мають цінні для виживання в цьому суспільстві якості, дефіцитні, порівняно з рештою населення. Певної ваги набуває «виродження управлінської еліти», що відбувається, коли з неї поступово вилучаються кращі представники, які претендують на керівні посади, тобто з адміністративної системи першими вибувають кращі.

Суспільство, що трансформується, потребує від фахівців, які досліджують різні аспекти управління, всебічного аналізу складових управлінських відносин, створюваних взаємодією і взаємовпливом суб'єктів і об'єктів управління. Яким є зараз характер відносин між ними, які чинники є найбільш впливовими? Що являє собою структура суб'єктів управління на різних його рівнях? Що являють собою об'єкти управління в різних типах соціальних організацій? Які мотиви визначають їх діяльність,

що змінилося в їх ціннісних установах, життєвих стратегіях у зв'язку з новими політичними та економічними обставинами? Які підвалини треба закладати в підґрунтя нової української управлінської парадигми, що зараз формується, і що ми спроможні і повинні взяти із зарубіжного досвіду, а що маємо шукати самі? Яким має бути політичний, промисловий, освітній менеджмент, оскільки навіть поверхневий аналіз численних праць і підручників з менеджменту свідчить про різноманітність підходів: «пульсуючий менеджмент», «інноваційний менеджмент», «перетворювальний менеджмент», «самоменеджмент», «антикризовий менеджмент», «руйнівний менеджмент» тощо. За словами Й. Шумпетера «ми ще не навчилися творчо руйнувати минуле».

Смачило С.М.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Становлення та розвиток системи виконання соціальної функції держави, формування її моделей забезпечення соціальної функції потребує постійного наукового осмислення та вивчення досвіду використання механізмів її реалізації в зарубіжних системах соціальної функції держави.

Щодо механізмів реалізації соціальної функції держави, то слід зазначити, що в їх основі лежать механізми впливу держави на соціально-економічні процеси та перерозподіл виробленого національного продукту з метою забезпечення соціальної захищеності в суспільстві.

На переконання Н. М. Деєвої, основним суб'єктом узгодження уподобань різнополярного характеру бізнесу, населення і держави щодо розподілу створеного продукту, як правило, є держава, хоча і не без тиску і

не без схвалення з боку населення. У прагненні виконати власне свою соціальну функцію, як призначення держави, «втручаючись у соціально-економічні процеси, має оптимально поєднувати у своїх діях якість, насамперед суб'єкта й інституту забезпечення соціального партнерства та соціальних гарантій суспільства» [3, с. 86].

Перехід від декларування соціальної конверсії економіки до реальної зміни пріоритетів соціально-економічного розвитку в ході бюджетної децентралізації може забезпечити лише певне матеріальне підґрунтя. Від того, наскільки достатніми будуть його обсяги та ефективність використання потужностей їх продукування, наскільки великий обсяг соціальної відповідальності будуть готові взяти на себе суб'єкти економіки, залежить результативність, швидкість і тривалість соціально-трансформаційних процесів на національних теренах у напрямі формування основ добробуту населення» [3, с. 86]. Тобто ефективність виконання державою соціальної функції безпосередньо залежить від стану економіки та використаних економічних механізмів формування і реалізації соціальної функції [5, с. 22].

Науковці пропонують «створити систему формування й реалізації соціальної політики не на підґрунті підпорядкованості, а на засадах узгодженості інтересів і дій. ...Впровадити в практику бюджетування складання соціального бюджету держави та її регіонів у розрізі відповідних територіальних одиниць, який забезпечить:

- системний підхід до формування і виконання соціальних заходів та їх взаємозв'язок між економічними показниками, демографічним прогнозом і соціальним сектором;

- своєчасне і повним обсягом урахування змін бюджетного, податкового і соціального законодавства та відповідних нормативних актів при щорічному та перспективному плануванні обсягу соціальних послуг і

специфіки системи соціального забезпечення окремих регіонів та їх територій;

- уникнення формалізму щодо впровадження програмно-цільового методу формування місцевих бюджетів із одночасним його застосуванням в Державному бюджеті;

- об'єднання фінансових ресурсів усіх інституцій планування і використання бюджету незалежно від рівня їх формування, що мінімізує ризики в ході планування і виконання соціальної політики держави та забезпечить ефективність використання бюджетних коштів» [3, с. 93].

Реалізація соціальної функції здійснюється соціальними інститутами на різних організаційних рівнях, і це не обов'язково повинні бути лише органи публічного управління. Різні інститути громадянського суспільства можуть бути задіяними державою для вирішення її соціальних завдань та реалізації соціальних функцій. Хоча окремі дослідники й вважають, що саме держава є суб'єктом своєї соціальної політики та відносять до суб'єктів соціальної політики лише «компетентні державні органи, що формують соціальне інформаційне та правове поле, здійснюють матеріальне забезпечення чи надають натуральні види допомоги особам, які її потребують» [1].

Водночас у соціально розвинених країнах є ринок соціальних послуг, що зумовлено наявністю багатьох суб'єктів – надавачів таких послуг різних форм власності. В Україні потребу соціальних закладів різних форм власності визначено статтею 46 Конституції, у якій зазначено, що право на соціальний захист громадян реалізується шляхом створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними [4]. Зазначену норму деталізовано в частині одинадцятій статті 1 Закону України «Про соціальні послуги», у якій закріплено, що суб'єктами, які надають соціальні послуги, є державні та комунальні

спеціалізовані підприємства, установи та заклади соціального обслуговування, підпорядковані центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, юридичні особи, створені відповідно до законодавства, що не мають на меті отримання прибутку, фізичні особи [5].

Данич О. Ф. зазначає, що аналіз процесу формування соціальної функції держави, а також суспільних відносин, які складаються між державою та суспільством у сфері вироблення основних положень щодо здійсненні соціальної політики, місце і роль держави в механізмі вироблення основних положень і реалізації соціальної політики, дає зрозуміти «потребу еволюції соціальної діяльності держави шляхом поступового розширення її змісту від фрагментарних актів соціальної підтримки населення, що носять «дарований» державою характер, до постійної, цілеспрямованого здійснення соціальної політики. Основним її принципом стає соціальна відповідальність держави як перед суспільством в цілому, так і перед окремими соціальними групами та окремими індивідами» [2].

Тобто розвиток та ефективне функціонування соціальної сфери суспільних відносин, як однієї із сторін процесу життєдіяльності суспільства, неможливі без цілеспрямованої державно-правової політики, зокрема щодо місцевого самоврядування, яка здійснюється з метою пом'якшення наслідків соціальної нерівності, зумовленої самою природою людини, подолання соціальної відчуженості, дискримінацій за ознаками соціального походження і майнового положення, фізичного та психічного стану» [2].

Науковці-дослідники звертають увагу на процеси приватизації соціальних функцій держави, що здійснюються через делегування прав та обов'язків недержавним утворенням, а також через надання цих

повноважень. Генезис становлення та розвитку механізмів реалізації соціальної функції держави в Україні відбувається різними шляхами і за допомогою різноманітних механізмів – серед них бюджетний, господарчий та самоврядно-децентралізаційний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вашкович В.В. До питання приватизації соціальної функції держави.
URL:
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/16833/1/%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf>.
2. Данич О.Ф. Соціальна функція сучасної держави в контексті розвитку основоположних принципів права. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/63776/30-Danych.pdf?sequence=1?>.
3. Деева Н. М. Соціальна функція держави: практика і завдання бюджетного забезпечення // *Демографія та соціальна економіка*, 2016, № 3 (28). - С. 83 – 93.
4. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Про соціальні послуги: Закон України від 19 червня 2003 року № 966-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 45, ст. 358.
6. Радченко О. В., Бульба В. Г., Федченко О. В. Інституційні передумови розвитку соціальних функцій держави в Україні. *Управління суспільним розвитком : глобальні виклики та альтернативи : зб. наук. пр. Інституту глобальних стратегій управління*. Острог, 2014. № 8. С. 18 – 30.

Сисоєнко І.А., Карлюка Д.О.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ НА РІВНІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Ефективне управління видатками бюджету є важливою частиною бюджетної політики. При цьому програмно-цільовий метод (далі – ПМЦ) є дієвим інструментом, що забезпечує планування та виконання бюджету на середньострокову перспективу, орієнтований на досягнення конкретної мети відповідно до встановлених пріоритетів.

На сьогодні ПМЦ застосовується на рівні державного бюджету та деяких місцевих бюджетів і певною мірою дозволяє відстежити ефективність і результативність витрачання бюджетних коштів шляхом використання інформації щодо результативних показників та іншої інформації, яка міститься в бюджетних запитах, паспортах бюджетних програм, звітах про виконання паспортів бюджетних програм. Тож при застосуванні ПМЦ існує можливість відстеження відповідності витрат з бюджету цілям і завданням держави, що є основою оцінки ефективності здійснених витрат.

ПМЦ – це метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу [1].

Складовими елементами ПМЦ є бюджетні програми, відповідальні виконавці бюджетних програм, паспорти бюджетних програм, результативні показники бюджетних програм.

Бюджетна програма – сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію

яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій [1].

Відповідальний виконавець бюджетних програм визначається головним розпорядником бюджетних коштів за погодженням з Міністерством фінансів України (місцевим фінансовим органом). Відповідальним виконавцем бюджетних програм може бути головний розпорядник бюджетних коштів за бюджетними програмами, виконання яких забезпечується його апаратом, та/або розпорядник бюджетних коштів нижчого рівня, який виконує бюджетні програми в системі головного розпорядника.

Відповідальний виконавець бюджетних програм у процесі їх виконання забезпечує цільове та ефективне використання бюджетних коштів упродовж усього строку реалізації відповідних бюджетних програм у межах визначених бюджетних призначень [1].

Паспорт бюджетної програми – документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет) [2, с. 30].

Результативні показники бюджетної програми використовуються для оцінки ефективності бюджетної програми і включають кількісні та якісні показники, що визначають результат виконання бюджетної програми, характеризують хід її реалізації, ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань бюджетної програми. Такі показники мають підтверджуватися офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

Перелік результативних показників щодо кожної бюджетної програми розробляється головними розпорядниками бюджетних коштів згідно з нормативно-правовим актом Міністерства фінансів України [1].

Таким чином, обов'язкове запровадження, починаючи з 2019 року, ПЦМ в бюджетному процесі на місцевому рівні дасть змогу відстежувати ефективність і результативність використання бюджетних коштів шляхом проведення оперативного моніторингу та оцінки виконання бюджетних програм, ухвалення ж управлінських рішень за результатами такої оцінки – забезпечити досягнення результату, установленого стратегічними документами держави, підвищення рівня забезпеченості населення послугами належної якості і, відповідно, довіри до влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бюджетний кодекс України від 07 жовтня 2010 року №2592-VI [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верхової Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Станкус Т. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів / Т. Станкус. - Х.: Фактор, 2017. - 128 с.

Тоцька Н.Л.

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ

У системі державних пріоритетів мовна політика посідає чільне місце, оскільки її стратегічним завданням, поряд з гарантуванням мовних прав людини, є утвердження суспільної злагоди і політичної стабільності, забезпечення єдності держави і зміцнення української державності. Українська мова як державна (офіційна) має правовий статус

обов'язкового засобу спілкування в публічних сферах всередині країни та при здійсненні публічних представницьких функцій у міжнародному спілкуванні. Володіння державною мовою та її використання посадовими і службовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядування є однією з обов'язкових умов для зайняття відповідних посад. Громадяни України повинні володіти українською мовою як мовою свого громадянства та використовувати її у сферах публічного спілкування. Знання української мови є неодмінною умовою набуття громадянства України. При цьому кожен громадянин України є вільним у виборі мови або мов національних меншин, що історично мешкають в межах України, та забезпеченням захисту мовних прав осіб, що належать до таких меншин. Гарантування вільного розвитку, використання та захисту мов національних меншин відбувається відповідно до Конституції України і законів України з урахуванням стану кожної з них та реальних можливостей держави [1, с. 76]. «Різні мови є в дійсності різними світоглядами. Своєрідність мови впливає на сутність нації як тієї, яка розмовляє нею, так і тією, для якої вона чужа, тому уважне вивчення мови повинно включати в себе все, що історія й філософія пов'язує із внутрішнім світом людини», – зазначав німецький мовознавець В.Гумбольдт.

Саме тому слід виховувати в собі повагу до народу, його історії, культури, оскільки мова – генетичний код нації, а не лише засіб спілкування. Як відомо, розвиток мови особистості – непростий процес. Лише людина, яка невпинно працює над оволодінням мовою, повсякчас прагне правильно говорити, виявляти в усному та писемному мовленні свою індивідуальність, може наблизитися до мовної довершеності. Однією з важливих складових процесу підготовки фахівців, які мають стати носіями та пропагандистами культурної поведінки на виробництві,

є мовленнєва підготовка, оскільки вміння спілкуватися мовою професії підвищує ефективність праці та допомагає краще орієнтуватися в ситуації на виробництві і в безпосередніх ділових контактах [2, с. 38]. Акцент переноситься з традиційної настанови – засвоєння відомостей про літературні норми всіх рівнів мовної ієрархії – на формування навичок професійної комунікації, студювання особливостей фахової мови, на розвиток культури мовлення, мислення та поведінки особистості.

Науково доведено, що стрижневими компонентами професійно-комунікативної діяльності є мовленнєва компетентність. Однією із складових комунікативної компетентності є сформована здібність усвідомлювати й долати комунікативні бар'єри. Такі бар'єри можуть виникати, наприклад, при відсутності розуміння ситуації спілкування, що викликається розходженням між фаховими партнерами, які породжують різну інтерпретацію тих самих професійних понять, що зумовлюють різноманітне сприймання інформації.

Значна частина вчених визначає професійно-комунікативну компетентність як інтегровану ознаку особистості, що характеризується обсягом і характером засвоєних знань, умінь та навичок володіння рідною мовою, також звичок, якостей і властивостей, що реалізовуватимуться в майбутній професійній діяльності фахівця, що формується в процесі моделювання професійно-комунікативної діяльності.

Отже, можна справедливо стверджувати, що компонентами мовленнєвої компетенції фахівця певної галузі має бути готовність, здібність, особистісна здатність у майбутній професійній діяльності мобілізувати знання, комунікативні вміння й навички, отримані в процесі вивчення української мови, для пошуку, оброблення й використання інформації в умовах зміни ситуації спілкування, для вирішення конкретних професійних завдань у процесі міжособистісного

українськомовного професійного спілкування: креативно мислити, творчо вдосконалювати виробничі процеси, розв'язуючи проблеми в складних діалогових ситуаціях, грамотно й компетентно спілкуватися мовою професії на всіх етапах професійної діяльності, виконувати різні соціальні ролі; адаптуватися в різних ситуаціях, вільно володіти вербальними та невербальними засобами спілкування, ефективно взаємодіяти з оточуючими людьми завдяки розумінню себе та інших в умовах українськомовної міжособистісної, професійної комунікації; оцінювати успішність спілкування, коректно завершувати ситуацію спілкування; «толерантно спілкуватися, слухати й чути, сприймати й розуміти» [3, с.2], компетентно регулювати процес спілкування на всіх етапах професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Давиденко Г.В., Свіридов О.Ф. Державна мовна політика в Україні. – Ціннісний вимір політичної діяльності: політична трансформація сучасного українського суспільства: Збірник наукових праць / –Херсон.: вид-во «Олді – плюс », 2011. – С.76.
2. Зубков М. Сучасне українське ділове мовлення. – Х.: Торсінг, 2001. – С.38.
3. Мацько Л. Матимемо те, що зробимо. Дивослово.2001. №9. –С. 2.

Філіппова В.Д., Тохтарова І.М.

ДО ПИТАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ В СФЕРІ ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

Сучасний етап розвитку державності робить актуальним питання вивчення місцевого самоврядування як однієї з фундаментальних основ демократичної системи управління і необхідного елемента сучасного суспільного устрою. Місцеве самоврядування є своєрідною школою громадянськості, демократичної організації місцевого життя. Воно привчає суспільство до самоорганізації, потрібної для якісного вирішення питань відповідно до інтересів громадян. Тут формується почуття загального інтересу і відповідальності місцевих жителів, які звикають не тільки самостійно вирішувати свої справи, а й контролювати діяльність обраних ними посадових осіб. Успішна ефективна взаємодія органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з громадськістю є важливою складовою вирішення актуальних питань місцевої політики та соціально-економічного розвитку регіону [1].

Незважаючи на створення конституційних гарантій і формування необхідної нормативно-правової бази, покликаних забезпечити реалізацію форм безпосередньої демократії в системі місцевого самоврядування, на практиці різні форми участі громадян, у місцевому самоврядуванні практично не здійснюються. Їх реалізація носить фрагментарний характер, не склалося цілісного механізму взаємодії між владою і суспільством на місцевому рівні.

Серед відповідей на запитання про причини пасивності наших громадян у системі місцевого самоврядування досить поширеними є посилення на дефіцит знань, недостатній досвід вирішення проблем за

допомогою колективних дій. На нашу думку, усе це має місце, але не є головним. Ключова причина полягає в тому, що в громадян просто немає реального інтересу брати участь у вирішенні питань місцевого значення.

Відомо, що саме інтереси визначають мотивацію і, відповідно, поведінку людини. Роль інтересів як інструменту управління різко зростає в сучасних умовах, де формується партнерський тип відносин, у тому числі у сфері місцевого самоврядування. Партнерський тип управління приходить на зміну адміністративно-формалізованого типу і передбачає формування таких управлінських відносин, де і суб'єкт, і об'єкт управління будують відносини відповідно до принципів добровільності та взаємної вигоди. Інтереси, як відомо, об'єктивно визначаються тими реальними умовами життєдіяльності, у яких знаходиться той чи інший суб'єкт. У нашому випадку відсутність реального інтересу до участі у вирішенні питань місцевого значення означає, що громадяни прекрасно розуміють, що від ступеня їх участі у вирішенні питань місцевого самоврядування їхні умови життєдіяльності ніяк не залежать. Це більше залежить від владних структур, що регулюють соціальні відносини і фінансові процеси. Тому громадяни, якщо і беруть участь в системі місцевого самоврядування, то або на рівні ентузіастів-одинаків, або через формально-адміністративний примус, або в межах давно сформованих традицій. Навіть якщо це участь носитиме масовий і навіть активний характер, воно не буде ефективним, оскільки це участь нагадує скоріше «масовку статистів» ніж діяльність зацікавлених осіб.

Природа участі часто не носить форми вираження і захисту своїх місцевих інтересів. У такій ситуації матеріальні і духовні інтереси населення реалізуються не через активну і реальну діяльність громадян, а через апаратну роботу, лобіювання місцевими керівниками інтересів своїх

територій у владних структурах для отримання додаткових пільг, субсидій, інших преференцій.

Критерії оцінки участі теж носять чисто формальний характер: до кількісних належить чисельність громадян у межах тієї чи іншої форми участі; до якісних – єдність думок, відсутність гострих протиріч, скандалів тощо. Які свої інтереси громадяни висловили або захистили і, найголовніше, – як це позначилося або позначиться на їхніх реальних умовах життя – ці питання апріорі залишаються поза аналізом.

Таким чином, основна причина неефективної участі громадян у вирішенні питань місцевого значення полягає в тому, що в них просто відсутній реальний інтерес це робити. Іншими словами, вони спостерігають відсутність ефективних результатів від громадянської активності для вирішення своїх місцевих проблем. Використовувані сьогодні численні (нехай навіть професійно) методи залучення людей принципово проблему не вирішують.

При цьому важливо відзначити, що значну частину населення така ситуація цілком влаштовує, оскільки за громадян їхні запитання хтось вирішує (від президента країни до сільського голови), а вони лише пасивно ухвалюють ці рішення. Це влаштовує велику частину традиційного керівного корпусу, органи місцевого і регіонального управління, оскільки вони ментально, структурно і технологічно формувалися для роботи саме з таким населенням. Отже, як видно, слід змінювати інтереси як населення, так і влади.

Для вирішення цієї складної проблеми потрібно, насамперед, визначити весь спектр загроз і можливостей, пов'язаних з менталітетом населення, з соціально-економічними процесами, зі змінами в ідеології, з технологічною революцією, національною безпекою тощо. Основними

інструментами досягнення цієї мети повинні виступити соціальні управлінські технології, що реалізуються в публічному управлінні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дяченко М.І., Коваленко Г.О. Взаємодія органів місцевого самоврядування та органів державної влади з громадськістю регіону / М. І. Дяченко, Г. О. Коваленко // Державне управління: удосконалення і розвиток. – 2018. - №3 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/37.pdf

Філіппова В.Д., Філіппова В.В.

ДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА АРМІЇ

Зміни, що відбуваються в українському суспільстві, з неминучістю змінюють характер відносин між громадянським суспільством і армією, наповнюють їх новим змістом, висувають на передній план проблеми реорганізації різних структур держави, вимоги істотного коригування воєнної політики і військового будівництва.

Водночас нинішній стан перехідності, що є характерним для нашого суспільства та Збройних Сил, породжує низку гострих проблем і протиріч, що зачіпають сферу взаємовідносин між громадянським суспільством і армією, яка виступає ареною численних конфліктів, зіткнень різних інтересів і реалізації владних амбіцій.

Слід зазначити, що в таких умовах дуже ясно відчувається потреба в осмисленні нових явищ і тенденцій у взаємодії громадянського суспільства та армії, виявлення особливостей механізму і визначення перспектив його розвитку як потреби, зумовленої розвитком суспільства, характером і

динамікою сучасних соціальних процесів, змінами у військовій політиці та практиці військового будівництва, спрямованими на приведення їх діяльності відповідно до національних інтересів щодо забезпечення безпеки особистості, громадянина й держави.

Постаючи політичним інститутом, що створюється державою для реалізації своїх цілей, органом держави, армія водночас відрізняється високим рівнем самостійності. Для армії характерна постійна турбота про збереження своєї інституційної автономії. Будучи безпосередньо і органічно залежною від суспільства і держави, армія, тим не менше, є досить закритим соціальним інститутом, орієнтованим на збереження в недоторканності своїх інституційних норм, правил, традицій і ідеологічних конструкцій. Інституційна автономія забезпечується суворою системою контролю за дотриманням норм і правил, регулюванням інформаційних потоків, жорстко структурованої ієрархічної системою управління, що протидіє проникненню в армійське середовище «інших» норм і правил.

Щодо суспільства, то воно взаємодіє з армією як єдиний соціальний організм, як певна цілісність, що є щось більше і самостійне ніж соціальне утворення, що складається з конкретних індивідів, окремих груп та інших розрізнених соціальних суб'єктів. Воно постає як «система частин, об'єднаних в єдине ціле» (Н.Смелзер), усеохопна реальність, що володіє «самоцінністю» (Е.Дюркгейм) і високим рівнем «самодостатності» (Т.Парсонс). Водночас різні цивільні інститути, громадські групи, які являють собою окремі елементи структури суспільства, по-різному беруть участь у взаємодії з армією, що вимагає обліку формуються тут зв'язків і відносин [1].

Суспільство й армія взаємодіють на загально-соціальному рівні і рівні окремих соціальних структур, особистостей, у всіх сферах, галузях суспільного життя. Особливості взаємодії суспільства й армії в сучасній

Україні визначаються як процесами загальної соціальної трансформації, так і процесами реформування Збройних Сил.

Крім того, важлива роль у розвитку взаємовідносин суспільства і армії належить і духовній кризі, що здатна акумулювати моральні втрати і витрати кризи всіх інших підсистем суспільства. Одним з найбільш помітних її проявів стала криза патріотичних почуттів, що вилився в зростанні негативного ставлення до військової служби та ін. Хоча при цьому не можна не помітити, що останнім часом накреслилася тенденція, що свідчить про наростання державно-патріотичних настроїв, що відзначається в різних групах населення .

Слід зазначити, що до важливих аспектів взаємодії суспільства й армії сьогодні належать рішення проблеми підготовки молодих людей до військової служби; приведення законодавства про військову службу відповідно до умов сьогодення.

Водночас актуальним залишається питання про інтеграцію жінок в Збройні Сили. У цілому, інтеграції жінок в армію перешкоджають реальні труднощі: стійкі гендерні стереотипи і упередження щодо військової служби жінок; недопрацювання законодавчої і нормативної бази військової служби; відсутність надійного механізму реалізації законів військовослужбовців; творчих, інноваційних моделей військової служби жінок; нерозуміння всієї гостроти наявних у суспільстві жіночих проблем; живучість адміністративно-бюрократичних підходів; труднощі вирішення соціально-побутових проблем, відрив військово-теоретичної діяльності від військової практики та ін.

Однак позитивним моментом є те вже те, що Верховна Рада, зрештою, ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час

проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях» [2].

Таким чином, питання взаємодії громадянського суспільства й армії залишається на сьогодні актуальним, оскільки характер відносин між суспільством і армією багато в чому визначає, з одного боку, морально-психологічний стан військовослужбовців, а, отже, і рівень бойової готовності війська, ефективність вирішення поставлених перед ним завдань; з іншого боку, масові настрої, соціальне самопочуття всіх українських громадян, що постає найважливішим чинником стабільності суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Требін М. П. Армія і суспільство: осмислення взаємодії / М. П. Требін // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – № 2 (33), 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fil.nlu.edu.ua/article/download/109755/104794>
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях: Закон України від 06 вересня 2018 року №2523-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2523-19>

РЕКОМЕНДАЦІЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. Органам державної влади та органам місцевого самоврядування в реформуванні місцевого самоврядування слід сприяти комплексному поєднанню процесів реалізації принципу субсидіарності, зокрема через децентралізацію управління; підсилення незалежної бази доходів місцевих органів влади (доходів з власних джерел) як засобу підтримки самоврядування, зокрема надання більшої свободи дій щодо встановлення ставки місцевих податків і зборів, а також використання коштів; переходу від державного «контролю» над регіональними й місцевими органами влади до моделі кооперативного управління; переходу від попереднього контролю (контролю доцільності) до оцінювання (аудиту) виконаних програм; запровадження принципів самоконтролю, реагування на запити населення, відкритості влади, контролю за якістю впровадження програм та фінансової підзвітності в межах законодавства; розширення можливостей і заохочення участі громадян в ухваленні рішень на місцевому рівні.

2. У сфері розвитку механізмів професіоналізації органів місцевого самоврядування органам державної влади та місцевого самоврядування потрібно зосередити зусилля на адаптації та застосуванні в Україні зарубіжного досвіду для забезпечення професіоналізації органів місцевого самоврядування, зокрема щодо завершення реформування територіальної організації влади в Україні на регіональному рівні; розроблення, тестування та запровадження моделі відбору та підготовки управлінських кадрів (бакалаврів, магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування») для системи органів місцевого самоврядування на базі створених регіональних спеціальних навчальних закладів (кафедр); забезпечення практичної складової програм підготовки фахівців шляхом

проходження практики, стажування та працевлаштування випускників (студентів) в органах місцевого самоврядування.

3. Запровадити обов'язкову професійну лідерську підготовку посадових осіб органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. За основу такої підготовки взяти програму дисципліни «Лідерство в місцевому самоврядуванні», розроблену за тренінговою програмою Ради Європи «Академія Лідерства» в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України. Запровадити навчання викладачів для викладання дисципліни «Лідерство в місцевому самоврядуванні» для ЗВО із спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Організувати на центральних, регіональних та місцевих телеканалах цикл телевізійних передач, круглих столів, телепрезентацій, телелекцій, телетренінгів «Навчаймося лідерству».

4. У сфері політико-правових та організаційних аспектів реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні органам державної влади та органам місцевого самоврядування в реалізації державної політики слід зосередити зусилля на забезпеченні узгодженого в часі та просторі виконання передбачених завдань, базуючись на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній визначеності, з використанням відповідних форм і методів управління та із залученням інститутів громадянського суспільства.

5. На виконання вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» потрібно започаткувати процес формування та ведення реєстрів територіальних громад для чіткого обліку їх членів, розроблення нормативно-методичних рекомендацій щодо ведення цих реєстрів.

6. У процесі реформи адміністративно-територіального устрою України запровадити уніфіковані, чіткі порядки створення, реорганізації та ліквідації навчально-виховних закладів, медичних, лікувальних, рекреаційних та інших закладів соціальної та гуманітарної інфраструктури, запобігати необґрунтованій їх ліквідації.

7. Забезпечити запровадження Єдиного державного реєстру містобудівної документації з повним її обліком та публічним доступом членів територіальних громад до цього реєстру, зокрема генеральних планів, планів зонувань територій, детальних планів територій.

Реалізація поставлених у Щорічному посланні Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році» завдань щодо реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні сприятиме дальшому просуванню України на шляху децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування, забезпечить реалізацію євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень нашої держави, зрештою – належний рівень життя українців.

ПЕРЕЛІК АВТОРІВ

Бардачов Юрій Миколайович – ректор Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, *голова оргкомітету*.

Беліков Костянтин Аркадійович – заступник голови Криворізької міської ради Дніпропетровської області.

Білорусов Сергій Георгійович – директор Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Ватуля Юрій Олександрович – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат історичних наук, доцент, дійсний член (академік) Української академії економічної кібернетики.

Ворона Петро Васильович – завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, депутат Полтавської обласної ради, доктор наук з державного управління, доцент.

Ганцюк Тетяна Дмитрівна – асистент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Демченко Володимир Миколайович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат філологічних наук, доцент.

Дурман Микола Олександрович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Дурман Олена Леонідівна – старший викладач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, магістр державного управління за спеціальністю «Електронне урядування».

Карлюка Дмитро Олександрович – доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Кіцак Ірина Богданівна – аспірантка кафедри економіки Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Ключевський Володимир Іванович – керівник апарату Херсонської обласної державної адміністрації, магістр державного управління.

Ковнір Олена Іванівна – викладач англійської мови Херсонського морехідного училища рибної промисловості, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), кандидат педагогічних наук.

Куценко Володимир Вікторович – заступник голови Фастівської районної ради Київської області, магістрант Національної академії державного управління при Президентові України.

Лопушинська Ірина Володимирівна – головний спеціаліст Херсонського обласного державного архіву, магістр державної служби, аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

Лопушинський Іван Петрович – завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України.

Макарук Олена Василівна – аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, магістр з державної служби.

Мартиненко Володимир Федорович – професор кафедри обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування Криворізького національного університету, доктор наук з державного управління, професор.

Молнар Наталя Вікторівна – слухачка магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Молодцов Олександр Володимирович – професор кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, доктор наук з державного управління, доцент.

Набока Святослав Ігорович – аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

Плющ Руслан Миколайович – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Полосьмак Катерина Олександрівна – студентка спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» Херсонського національного технічного університету.

Проніна Оксана Володимирівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Романовський Олександр Олексійович – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат філософських наук, доцент.

Сисоєнко Ірина Анатоліївна – доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент

Скавінська Анастасія Вікторівна – студентка спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія» Херсонського національного технічного університету.

Смачило Степан Михайлович – аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Інституту гуманітарної підготовки та державного управління Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Тохтарова Ільміра Меметівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Тоцька Наталія Леонідівна – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Філіпова Валерія Володимирівна – слухачка магістратури за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» Херсонського національного технічного університету.

Філіпова Вікторія Дмитрівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Наукове видання

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник матеріалів 9-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої 100-річчю запровадження державної служби
та 10-річчю заснування кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету

Відповідальний редактор:

Лопушинський І. П., завідувач кафедри
державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету,
доктор наук з державного управління, професор,
заслужений працівник освіти України

Редагування та комп'ютерна верстка:

Демченко В. М., доцент кафедри державного управління і місцевого
самоврядування Херсонського національного технічного університету,
кандидат філологічних наук, доцент;

Дурман О.Л., старший викладач кафедри державного управління
і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного
університету, магістр державного управління